

Program usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Chełm Śląski

Opracowany przez Zespół

WGS84 Polska Sp. z o.o.
ul. Warszawska 14 lok.5
05-822 Milanówek

www.wgs84.pl

**Program współfinansowany ze środków Ministerstwa Gospodarki
w ramach realizacji zadania
wynikającego z „Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032”**

Spis treści

1. Wstęp	4
1.1. Cel i zadania <i>Programu usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Chełm Śląski</i>	5
1.2. Zgodność <i>Programu</i> z krajowymi, wojewódzkimi oraz powiatowymi dokumentami programowymi	6
1.2.1. Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032.....	6
1.2.2. Plan gospodarki odpadami dla województwa śląskiego 2014	7
1.2.3. Program usuwania azbestu z terenu Województwa Śląskiego do roku 2032.....	8
1.2.4. Powiatowy program usuwania azbestu z terenu powiatu bieruńsko-lędzińskiego.....	9
1.3. Azbest, właściwości i zastosowanie	10
1.4. Szkodliwy wpływ azbestu na zdrowie człowieka.....	12
2. Prawne aspekty użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest.....	13
3. Inwentaryzacja wyrobów zawierających azbest na terenie Gminy Chełm Śląski.....	20
3.1. Ogólna charakterystyka Gminy Chełm Śląski.....	20
3.2. Metodyka przeprowadzenia inwentaryzacji	21
3.3. Analiza wyników inwentaryzacji wyrobów azbestowo-cementowych na terenie Gminy Chełm Śląski.....	23
3.3.1. Płyty azbestowo-cementowe stanowiące pokrycia dachowe obiektów budowlanych	23
3.3.2. Płyty azbestowo-cementowe w elewacjach budynków	24
3.3.3. Rury i złącza azbestowo-cementowe w sieciach	24
3.3.4. Drogi utwardzone odpadami zawierającymi azbest	25
3.4. Rozmieszczenie przestrzenne płyt azbestowo-cementowych, stanowiących pokrycia dachów i elewacji obiektów budowlanych	25
3.5. Stan techniczny wyrobów zawierających azbest	33
3.6. Struktura własnościowa obiektów, w których wykorzystywane są wyroby azbestowe.....	33
3.7. Obiekty użyteczności publicznej.....	34
4. Analiza aktualnego stanu użytkowania wyrobów zawierających azbest	35
5. Postępowanie z wyrobami i odpadami zawierającymi azbest.....	39
5.1. Podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców	39
5.2. Działania informacyjno-edukacyjne wśród mieszkańców Gminy Chełm Śląski.....	39
5.3. Usuwanie wyrobów zawierających azbest.....	40
5.4. Unieszkodliwianie odpadów azbestowych.....	40
6. Harmonogram realizacji <i>Programu</i>	43
7. Koszty realizacji <i>Programu</i>	44
7.1. Akcje informacyjno-edukacyjne	44
7.2. Koszty usunięcia i wymiany płyt azbestowo-cementowych z pokryć dachowych obiektów budowlanych	44
7.3. Koszty usunięcia i wymiany płyt azbestowo-cementowych z elewacji obiektów budowlanych	45
7.4. Koszty transportu i unieszkodliwienia wyrobów azbestowych składowanych na posesjach.....	45
7.5. Całkowite koszty realizacji <i>Programu</i>	46

8. Źródła finansowania realizacji <i>Programu</i>	46
8.1. Starostwo Powiatowe w Bieruniu	47
8.2. Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach.....	47
8.3. Instrumenty oferowane przez BOŚ we współpracy z Wojewódzkim Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach.....	48
8.4. Bank Gospodarki Żywnościowej S.A.....	48
8.5. Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego.....	50
8.6. Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020	51
8.7. Struktura finansowania realizacji <i>Programu</i>	51
9. Monitoring procesu realizacji <i>Programu</i>	53
10. Podsumowanie	55
11. Wykorzystane akty prawne i materiały	57
12. Spis tabel, wykresów, map i załączników	59

1. Wstęp

Opracowanie niniejszego dokumentu związane jest z realizacją zapisów zawartych w *Programie Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032* (przyjętego uchwałą Nr 39/2010 Rady Ministrów z dnia 15 marca 2010 r.), w którym wskazano, iż do zadań samorządu gminnego należy przygotowywanie i aktualizacja programów usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest.

Program usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Chełm Śląski (zwany w dalszej części dokumentu *Programem*) został opracowany na podstawie umowy GG/5/2014 z dnia 26 lutego 2014 r., zawartej pomiędzy Gminą Chełm Śląski i WGS84 Polska Sp. z o.o. *Program* składa się z dziesięciu rozdziałów:

- 1 **Wstęp**, w którym omówione zostały cele i zadania *Programu*, dokonano analizy zgodności *Programu* z dokumentami wyższego rzędu, wskazano właściwości azbestu i jego szkodliwego wpływu na zdrowie człowieka.
- 2 **Prawne aspekty użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest**, w którym opisany został stan prawny w zakresie użytkowania, usuwania i składowania wyrobów zawierających azbest.
- 3 **Inwentaryzacja wyrobów azbestowo-cementowych na terenie Gminy Chełm Śląski**, gdzie scharakteryzowano Gminę Chełm Śląski, opisano metodykę wykonania inwentaryzacji, oszacowano ilość wyrobów zawierających azbest, przygotowano analizy wyników w podziale na rodzaje wyrobów azbestowo-cementowych, stopień pilności usunięcia azbestu i przestrzenne rozmieszczenie obiektów budowlanych, w których wykorzystano płyty azbestowo-cementowe.
- 4 **Analiza aktualnego stanu użytkowania wyrobów zawierających azbest**, w którym zamieszczono podsumowanie ilości wyrobów azbestowo-cementowych na terenie Gminy Chełm Śląski.
- 5 **Postępowanie z wyrobami i odpadami zawierającymi azbest**, w którym omówiono potencjalne działania informacyjne, określono miejsce, w którym można uzyskać informacje o firmach, prowadzących działalność w zakresie usuwania azbestu z terenu Gminy Chełm Śląski oraz przedstawiono informacje o składowiskach, przyjmujących odpady azbestowe.
- 6 **Harmonogram realizacji *Programu* w latach 2014-2019**, w którym określono zadania do wykonania w podziale na kategorie: organizacyjne, inwestycyjne,

informacyjne i edukacyjne.

- 7 **Koszty realizacji Programu**, w którym oszacowano całkowite koszty usunięcia wyrobów azbestowo-cementowych z terenu Gminy Chełm Śląski.
- 8 **Źródła finansowania realizacji Programu**, w którym wskazano potencjalne źródła finansowania bezpiecznego usuwania wyrobów zawierających azbest.
- 9 **Monitoring procesu realizacji Programu**, w którym zaproponowano wskaźniki oceny wdrażania Programu.
- 10 **Podsumowanie.**

1.1. Cel i zadania Programu usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Chełm Śląski

Celem opracowania Programu usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Chełm Śląski jest zaplanowanie bezpiecznego dla zdrowia mieszkańców i środowiska naturalnego usunięcia wyrobów zawierających azbest z obszaru Gminy. Realizacji tego celu służą następujące zagadnienia:

1. identyfikacja skali zjawiska poprzez określenie ilości i rodzaju wyrobów azbestowych, jakie są wykorzystywane na terenie Gminy Chełm Śląski,
2. przedstawienie aspektów prawnych użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest,
3. opracowanie harmonogramu usuwania wyrobów azbestowych,
4. określenie możliwych źródeł finansowania prac związanych z sukcesywnym usuwaniem wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Chełm Śląski,
5. określenie listy firm prowadzących działalność w zakresie usuwania wyrobów azbestowych z terenu Gminy Chełm Śląski,
6. przygotowanie listy składowisk odpadów niebezpiecznych, przyjmujących odpady zawierające azbest.

Niniejszy Program zakłada realizację zadań inwestycyjnych, zmierzających do oczyszczenia terenów Gminy Chełm Śląski z wyrobów zawierających azbest (usuwanie płyt azbestowo-cementowych z pokryć dachowych i elewacji obiektów budowlanych) oraz pozainwestycyjnych, polegających na:

- a) organizacji kampanii informacyjnych o szkodliwości azbestu oraz bezpiecznym użytkowaniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest,

- b) wdrożeniu monitoringu realizacji *Programu usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Chełm Śląski*,
- c) podjęciu działań w kierunku pozyskania środków finansowych ze źródeł zewnętrznych dla wsparcia usuwania wyrobów zawierających azbest i ich unieszkodliwiania,
- d) okresowej weryfikacji i aktualizacji *Programu*.

1.2. Zgodność *Programu* z krajowymi, wojewódzkimi oraz powiatowymi dokumentami programowymi

Zapisy *Programu usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Chełm Śląski* są zbieżne z kierunkami wyznaczonymi w:

1. Programie Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032,
2. Planie gospodarki odpadami dla województwa śląskiego 2014,
3. Programie usuwania azbestu z terenu Województwa Śląskiego do roku 2032,
4. Powiatowym programie usuwania azbestu z terenu powiatu bieruńsko-lędzińskiego.

Uwzględniono także zapisy *Planu Odnowy Miejscowości Chełm Śląski na lata 2014-2021*, przyjętym uchwałą nr XLII/256/2014 Rady Gminy Chełm Śląski z dnia 19 sierpnia 2014 r., w którym zaplanowano usunięcie wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Chełm Śląski do końca 2019 r. pod warunkiem pozyskania środków z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2014-2020 Zintegrowane Inwestycje Terytorialne.

1.2.1. Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032

W *Programie Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032*, przyjętym uchwałą Rady Ministrów Rzeczypospolitej Polskiej Nr 39/2010 z dnia 15 marca 2010 r., zostały postawione następujące cele:

1. usunięcie i unieszkodliwienie wyrobów zawierających azbest,
2. minimalizacja negatywnych skutków zdrowotnych powodowanych kontaktem z włóknami azbestu,
3. likwidacja szkodliwego oddziaływania azbestu na środowisko.

Zadania niezbędne do oczyszczenia kraju z azbestu do 2032 r. zostały podzielone na: legislacyjne, edukacyjno-informacyjne, ochrony zdrowia, monitorowania realizacji *Programu* oraz działania w zakresie usuwania wyrobów zawierających azbest z obiektów budowlanych, budowy składowisk oraz instalacji do unieszkodliwiania wyrobów azbestowych.

Szacuje się, że na terenie kraju nadal użytkowanych jest ok. 14,5 mln ton wyrobów zawierających azbest. Przyjęto, iż proces usuwania azbestu będzie przebiegał etapami. Wskazano na konieczność budowy 56 składowisk odpadów lub kwater przystosowanych do składowania odpadów zawierających azbest.

Zgodnie z zapisami *Programu* do zadań samorządu gminnego należy:

1. gromadzenie informacji o ilości, rodzaju i miejscach występowania wyrobów zawierających azbest oraz przekazywanie jej do marszałka województwa z wykorzystaniem dostępnego narzędzia informatycznego,
2. przygotowywanie i aktualizacja programów usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest, także w ramach planów gospodarki odpadami,
3. inspirowanie właściwej postawy obywateli w zakresie obowiązków związanych z usuwaniem wyrobów zawierających azbest,
4. współpraca z marszałkiem województwa w zakresie inwentaryzacji oraz opracowywania programów usuwania wyrobów azbestowych, w szczególności w zakresie lokalizacji składowisk odpadów zawierających azbest oraz urządzeń przewoźnych do przetwarzania odpadów zawierających azbest,
5. współpraca z mediami w celu propagowania odpowiednich inicjatyw społecznych oraz rozpowszechniania informacji dotyczących zagrożeń powodowanych przez azbest,
6. współpraca z organizacjami społecznymi wspierającymi realizację *Programu*,
7. współpraca z organami kontrolnymi.

1.2.2. Plan gospodarki odpadami dla województwa śląskiego 2014

Plan gospodarki odpadami dla województwa śląskiego 2014 został przyjęty uchwałą Nr IV/25/1/2012 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 24 sierpnia 2012 r.

Za najważniejszy problem, związany z wykorzystywaniem wyrobów zawierających azbest na terenie województwa śląskiego uznano:

1. Brak wdrożenia w wystarczającym stopniu mechanizmów dofinansowania usuwania wyrobów zawierających azbest z terenów prywatnych posesji.
2. Niską świadomość mieszkańców w zakresie szkodliwości dla zdrowia i życia ludzi odpadów zawierających azbest, zagrożeń wynikających z nieprawidłowego postępowania z wyrobami azbestowymi i procesów niszczenia wyrobów azbestowych pod wpływem czynników atmosferycznych.
3. Brak pełnej inwentaryzacji wyrobów azbestowych i ilości usuwanych wyrobów azbestowych oraz opracowanych gminnych/powiatowych programów usuwania azbestu.

W *Planie* za podstawowe kierunki działań w zakresie gospodarki odpadami zawierającymi azbest wskazano:

- informowanie społeczeństwa o zagrożeniu zdrowia przy samodzielnym usuwaniu wyrobów zawierających azbest,
- zapewnienie dofinansowania usuwania wyrobów zawierających azbest przez fundusze ochrony środowiska,
- monitoring prawidłowego postępowania z odpadami zawierającymi azbest, szczególnie wśród indywidualnych posiadaczy i firm zajmujących się demontażem wyrobów budowlanych zawierających azbest,
- wspieranie inicjatyw zmierzających do usuwania wyrobów budowlanych zawierających azbest.

Za *Programem usuwania azbestu z terenu województwa śląskiego do roku 2032* i danymi bazy azbestowej podano informację, że na terenie województwa śląskiego znajduje się następująca ilość wyrobów zawierających azbest :

- płyty azbestowo-cementowe, będące własnością osób fizycznych – 106.085 Mg,
- płyty azbestowo-cementowe, będące własnością osób prawnych – 116.211 Mg,
- pozostałe wyroby zawierające azbest, które stanowią własność osób prawnych – 4.514 Mg.

Łącznie na terenie województwa śląskiego zareportowano 226.810 Mg wyrobów zawierających azbest, z których połowa tj. 113.400 Mg powinna zostać usunięta do końca 2022 r., a pozostała część - do końca 2032 r.

W *Planie* wymienione zostały składowiska na terenie województwa śląskiego, na terenie których mogą być unieszkodliwiane wyroby azbestowe. Podkreślono także, że od 2010 r. prowadzone są prace związane z likwidacją jednej z "bomb ekologicznych", tj. zagrożeń spowodowanych przez składowisko odpadów zawierających azbest należących do Przedsiębiorstwa Materiałów Izolacji Budowlanej „Izolacja” w Ogrodzieńcu.

1.2.3. Program usuwania azbestu z terenu Województwa Śląskiego do roku 2032

Program usuwania azbestu z terenu Województwa Śląskiego do roku 2032 został przyjęty Uchwałą Nr 1258 /49/IV/2011 Zarządu Województwa Śląskiego z dnia 19 maja 2011 roku.

W *Programie* na podstawie:

- danych ilości wyrobów zawierających azbest zebranych na podstawie ankiet,
 - danych ilości wyrobów zawierających azbest zaczerpniętych z bazy azbestowej,
 - szacunku ilości wyrobów zawierających azbest,
- podano, iż na terenie województwa śląskiego występuje 287.202 Mg wyrobów

zawierających azbest, w tym w powiecie bieruńsko-lędzińskim – 2.083 Mg. Wskaźnik nagromadzenia tego typu wyrobów w powiecie bieruńsko-lędzińskim wynosi 13,3 Mg/km². W *Programie* wskazano, że na terenie Gminy Chełm Śląski wykorzystywanych jest 212 Mg wyrobów azbestowych.

W *Programie* przyjęto, że na terenie województwa śląskiego powinny być poddane unieszkodliwieniu następujące ilości wytworzonych odpadów zawierających azbest:

- w latach 2011 – 2012 około 10% odpadów tj. 28.720 Mg,
- w latach 2013 – 2022 około 40 % odpadów tj. 114.880 Mg,
- w latach 2023 – 2032 około 50 % odpadów tj. 143.600 Mg.

1.2.4. Powiatowy program usuwania azbestu z terenu powiatu bieruńsko-lędzińskiego

Powiatowy program usuwania azbestu z terenu powiatu bieruńsko-lędzińskiego został przyjęty uchwałą nr 282/08 Zarząd Powiatu Bieruńsko-Lędzińskiego z dnia 4 grudnia 2008 r.

W latach 2006-2007 została przeprowadzona inwentaryzacja mająca na celu określenie ilości azbestu zlokalizowanego na terenie powiatu bieruńsko-lędzińskiego. W wyniku inwentaryzacji stwierdzono, że na terenie powiatu znajduje się 1.897 Mg wyrobów azbestowych, w tym w Gminie Chełm Śląski – 203 Mg. Na terenie powiatu bieruńsko-lędzińskiego wyroby zawierające azbest występują przede wszystkim w zabudowaniach mieszkalnych i inwentarskich. Są to przede wszystkim płyty azbestowo-cementowe faliste i płaskie stosowane w budownictwie w pokryciach dachowych, a także płyty elewacyjne.

W programie podkreśla się, iż jedynym dopuszczalnym prawnie sposobem na unieszkodliwienie odpadów azbestowych jest ich składowanie. Wskazano składowiska funkcjonujące na terenie województwa śląskiego.

Planowane działania w zakresie gospodarowania wyrobami azbestowymi podzielono w *Programie* na inwestycyjne i pozainwestycyjne. Do zadań inwestycyjnych należy zwiększenie ilości usuwanych odpadów. W ramach działań pozainwestycyjnych zaplanowano:

- kontrolę tzw. „dzikich wysypisk”,
- organizację kampanii informacyjnej o szkodliwości azbestu,
- usprawnienie monitoringu procesu bezpiecznego unieszkodliwiania wyrobów,
- wdrożenie monitoringu realizacji *Programu*,
- zintensyfikowanie poszukiwań źródeł finansowania zadań inwestycyjnych.

1.3. Azbest, właściwości i zastosowanie

Azbesty są minerałami naturalnie występującymi w przyrodzie, należącymi do dwóch grup: azbestów serpentynowych i azbestów amfibolowych. Do grupy serpentynów należy azbest chryzotylowy (azbest biały), natomiast w grupie azbestów amfibolowych znaczenie mają dwie odmiany: azbest amozytowy (azbest brązowy) i azbest krokidolitowy (azbest niebieski). Wszystkie odmiany azbestu krystalizowały się w postaci cienkich, wydłużonych monokryształów, których długość może niekiedy dochodzić do kilkudziesięciu centymetrów.

Z punktu widzenia chemicznego, azbesty są uwodnionymi krzemianami magnezu:

chryzotyl	$Mg_6[(OH)_8Si_4O_{10}]$
krokidolit	$Na_2Fe_3Fe_2[(OH)Si_4O_{11}]_2$
amozyt	$(Fe,Mg)_7[(OH)Si_4O_{11}]_2$
antiofillit	$(Mg,Fe)_7[(OH)Si_4O_{11}]_2$
tremolit	$Ca_2Mg_5[(OH)Si_4O_{11}]_2$
aktynolit	$Ca_2(Mg)[(OH)Si_4O_{11}]_2$

Azbest chryzotylowy krystalizuje się w postaci rurek, a azbesty amfibolowe przyjmują formę grubszych, pręcikowatych kryształów. Włókna azbestu są wiązkami zbudowanymi z dużej liczby (nawet do kilku tysięcy, a niekiedy nawet kilkudziesięciu tysięcy) włókien elementarnych. W tych wiązkach pojedyncze kryształy azbestu są spojone za pomocą węgla wapniowego.

Największe zastosowanie przemysłowe miał azbest serpentynowy (chryzotylowy), tworzący cienkie żyły w serpentynitach, o giętkich włóknach (do 0,1 μm grubości), odpornych na działanie czynników chemicznych, wysokich temperatur oraz na ścieranie, a także źle przewodzących ciepło i elektryczność. Używany był do wyrobu tkanin ogniotrwałych, okładzin ciernych, szcęk hamulcowych, farb ogniotrwałych, materiałów izolacyjnych oraz niepalnych materiałów budowlanych.

Azbest amfibolowy charakteryzuje się dużą kwasoodpornością. Jest znacznie mniej rozpowszechniony w przyrodzie. Wykorzystywany był w przemyśle chemicznym.

Pomimo, iż występowanie azbestu w przyrodzie jest stosunkowo powszechne, tylko w kilku miejscach na świecie prowadzona była eksploatacja azbestu na skalę przemysłową. Polska nie posiada złóż azbestu nadających się do eksploatacji przemysłowej.

Wyrób zawierający azbest to każdy wyrób, w którym zawartość azbestu jest równa lub większa od 0,1%. Wyroby azbestowe klasyfikowane są w dwóch klasach, biorąc pod uwagę kryterium zawartości azbestu, stosowane spoiwo oraz gęstość objętościową wyrobu:

1. klasa I (wyroby miękkie), których gęstość objętościowa jest mniejsza niż 1.000 kg/m³,

zawierające powyżej 20% (do 100% azbestu). Wyroby te łatwo ulegają uszkodzeniom mechanicznym, czemu towarzyszy znaczna emisja włókien azbestu do otoczenia. Najczęściej stosowane w tej klasie były wyroby tekstylne z azbestu, używane przez pracowników w celach ochronnych, koce gaśnicze, szczeliwa plecione, tektury uszczelkowe, materiały i wykładziny cierne.

2. klasa II (wyroby twarde), których gęstość objętościowa jest większa niż 1.000 kg/m³, zawierające poniżej 20% azbestu. W wyrobach tych włókna azbestowe są mocno związane, a w przypadku mechanicznego uszkodzenia, np. pęknięcia, ma miejsce stosunkowo niewielka emisja azbestu do otoczenia w porównaniu z wyrobami klasy I. Niebezpieczeństwo dla zdrowia ludzi i środowiska stwarza mechaniczna obróbka tych wyrobów oraz rozbijanie w wyniku zrzucania w trakcie prac remontowych¹.

Wyroby azbestowe znalazły zastosowanie m.in. w budownictwie mieszkaniowym. W pokryciach dachowych wykorzystano płyty faliste, płyty prasowane typu karo oraz gąsior, a w elewacjach stosowano następujące materiały:

- płyty barwne, autoklawizowane typu acekol, kolorys, pikolorys,
- płyty azbestowo-cementowe, prasowane, płaskie, okładzinowe,
- płyty lignocementowe modyfikowane,
- płyty prasowane typu karo.

W konstrukcji sufitów podwieszanych, słupów i rygli, ścian osłonowych, obudów szybów dźwigowych i ścian klatek schodowych wykorzystywano płyty ogniochronne wykonane z wyrobów zawierających azbest („sokalit”, „pyral”, tynki z dodatkiem azbestu i natryski masy ogniochronnej), a jako izolacje termiczne (ognioodporne) i akustyczne w obiektach użyteczności publicznej stosowano tynki z dodatkiem azbestu oraz natryskowe masy ogniochronne.

Rury wykonane z wyrobów zawierających azbest wykorzystywano jako rury ciśnieniowe w wodociągach oraz rury grawitacyjne w kanalizacji.

W ciepłownictwie zastosowano miękkie wyroby azbestowe, tj.:

- szczeliwa azbestowo-kauczukowe („polonit”, „gambit”),
- płaszcze azbestowo-cementowe o zawartości azbestu powyżej 50% i płaszcze azbestowo-gipsowe,
- sznury i tektury azbestowe.

Szczeliwa azbestowo-kauczukowe „polonit” stosowano jako płyty i uszczelki do połączeń armatury prowadzącej wodę o wysokich parametrach lub parę, gazy obojętne i aktywne, roztwory soli nieorganicznych i organicznych. Szczeliwa azbestowo-cementowe

¹ „Zbiór przepisów i procedur dotyczących bezpiecznego postępowania z wyrobami zawierającymi azbest”, Ministerstwo Gospodarki, Warszawa, 2001

„gambit” stosowano jako płyty i uszczelki do uszczelniania stałych elementów maszyn i urządzeń pracujących w środowiskach, w których występuje para wodna, woda i wysoka temperatura do 500°C.²

1.4. Szkodliwy wpływ azbestu na zdrowie człowieka

Chorobotwórcze działanie azbestu jest wynikiem wdychania włókien zawieszonych w powietrzu. Szczególną cechą azbestu jest to, że włókna gromadzą się i pozostają w tkance płucnej w ciągu całego życia. Zmiany chorobowe mogą pojawić się po kilku lub nawet kilkudziesięciu latach.

Biologiczna agresywność pyłu azbestowego jest zależna od stopnia penetracji i ilości włókien, zatrzymanych w dolnej części układu oddechowego. Wynika to głównie z fizycznych i aerodynamicznych cech włókien. Duże znaczenie ma średnica włókien. Włókna cienkie, o średnicy poniżej 3 mikrometrów, przenoszone są łatwiej i docierają do końcowych odcinków dróg oddechowych, a włókna grube, o średnicy powyżej 5 mikrometrów, zatrzymują się w górnych odcinkach dróg oddechowych. Skręcone włókna chryzotylu o dużej średnicy, mają tendencję do zatrzymywania się wyżej, w porównaniu z igłowymi włóknami azbestów amfibolowych, z łatwością przenikających do obwodowych części płuc.

Największe zagrożenie dla organizmu ludzkiego stanowią włókna respirabilne, dostające się z powietrzem do pęcherzyków płucnych, o średnicy mniejszej od 3 mikrometrów. Według danych zawartych w publikacjach Światowej Organizacji Zdrowia, najważniejszą cechą determinującą zdolność włókien do wywołania nowotworów są ich fizyczne wymiary, czyli średnica poniżej 3 mikrometrów oraz długość powyżej 5 mikrometrów. Nie istnieją dowody, że jeden z typów azbestu niesie ze sobą większe ryzyko zachorowań niż inny, więc wszystkie typy azbestu traktowane są jako powodujące takie samo ryzyko raka płuc. Pomimo istnienia normatywów stężenia włókien azbestu w powietrzu, nie można określić dawki progowej pyłu dla rakotwórczego działania azbestu³.

Pomiędzy pierwszym narażeniem a pojawieniem się objawów chorobowych związanych z ekspozycją na azbest najczęściej mija długi okres czasu, co oznacza, że aktualnie wykrywane są skutki zdarzeń, które miały miejsce 20-40 lat temu. Główną patologią zawodową pracowników zakładów przetwarzających azbest jest azbestoza, czyli śródmiąższowe zwłóknienie tkanki płucnej. Włókna azbestowe mogą zalegać w tkance płucnej przez długi okres, a proces zwłóknieniowy może pojawić się po wielu latach od ustania narażenia. Pylica azbestowa może zwiększyć wystąpienie raka płuc i mięsziaka opłucnej lub otrzewnej.

² Gminny plan usuwania wyrobów zawierających azbest – wzór, Ministerstwo Gospodarki, Warszawa, 2007

³ „Azbest. Ekspozycja zawodowa i środowiskowa.”, pod red. Neonili Szeszeni-Dąbrowskiej, Łódź, 2004

Rak płuc jest najbardziej powszechnym nowotworem złośliwym powodowanym przez azbest. Zagrożenie wystąpieniem raka płuc w badanych populacjach, zawodowo narażonych na pył azbestu wykazuje duże zróżnicowanie w zależności od typu włókna, technologii przetwórstwa, zawartości włókien respirabilnych w pyłe, średnicy, długości, kształtu włókna, stężenia pyłu, liczby lat pracy w warunkach natężenia i ogólnej dawki pyłu⁴. Oba nowotwory, zarówno rak płuc, jak i międzybłoniak opłucnej, rozwijają się gwałtownie i charakteryzują się krótką przeżywalnością.

Nadal istnieje ryzyko narażenia na kontakt z wyrobami zawierającymi azbest w budynkach, urządzeniach i instalacjach poprzez:

- niewłaściwe składowanie odpadów azbestowych,
- użytkowanie wyrobów azbestowych, prowadzące do zanieczyszczenia powietrza pyłem azbestowym np. w wyniku: korozji i mechanicznych uszkodzeń płyt azbestowo-cementowych, ścierania tarcz sprzęgłowych i hamulcowych,
- niewłaściwe usuwanie z dachów i elewacji wyrobów zawierających azbest,
- powietrze z urządzeń grzewczych, wentylacyjnych, klimatyzacyjnych i izolacji zawierających azbest.

2. Prawne aspekty użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest

Azbest jako substancja szczególnie niebezpieczna

W ustawie z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2013 r. poz. 1232 i 1238 z późn. zm.) zabroniono wprowadzania do obrotu lub ponownego wykorzystywania substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska, w tym azbestu.

Substancje stwarzające szczególne zagrożenie dla środowiska powinny być wykorzystywane, przemieszczane i eliminowane przy zachowaniu środków ostrożności, a instalacje lub urządzenia, w których jest lub był wykorzystywany azbest, powinny zostać oczyszczone lub unieszkodliwione. Do instalacji lub urządzeń, co do których istnieje podejrzenie, iż były w nich wykorzystywane substancje stwarzające szczególne zagrożenie dla środowiska, stosuje się wymagania dotyczące postępowania z instalacjami i urządzeniami, w których były lub są wykorzystywane te substancje.

Na mocy Rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 13 grudnia 2010 r. w sprawie wymagań w zakresie wykorzystywania wyrobów zawierających azbest oraz wykorzystywania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których były lub są wykorzystywane wyroby

⁴ Tamże

zawierające azbest (Dz. U. z 2011 r. Nr 8, poz. 31), wyroby zawierające azbest mogą być wykorzystywane w sposób niestwarzający zagrożenia dla zdrowia ludzi i środowiska w terminie do **dnia 31 grudnia 2032 r.**

W Rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 27 września 2001 r. w sprawie katalogu odpadów (Dz. U. Nr 112, poz. 1206) azbest jako składnik odpadów został zaliczony do kategorii odpadów niebezpiecznych (C25). Odpady azbestowe zostały umieszczone w następujących grupach:

- 06 07 01* Odpady azbestowe z elektrolizy
- 06 13 04* Odpady z przetwarzania azbestu
- 10 11 81* Odpady zawierające azbest
- 10 13 09* Odpady zawierające azbest z produkcji elementów cementowo-azbestowych
- 15 01 11* Opakowania z metali zawierające niebezpieczne porowate elementy wzmocnienia konstrukcyjnego (np. azbest), włącznie z pustymi pojemnikami ciśnieniowymi
- 16 01 11* Okładziny hamulcowe zawierające azbest
- 16 02 12* Zużyte urządzenia zawierające wolny azbest
- 17 06 01* Materiały izolacyjne zawierające azbest
- 17 06 05* Materiały konstrukcyjne zawierające azbest

Obowiązki właściciela nieruchomości

Wyroby zawierające azbest, instalacje lub urządzenia zawierające azbest, drogi utwardzone odpadami zawierającymi azbest, rury azbestowo-cementowe oraz usunięte wyroby zawierające azbest powinny być inwentaryzowane poprzez sporządzenie spisu z natury.⁵ Wykorzystujący wyroby azbestowe powinien ująć wynik inwentaryzacji w „Informacji o wyrobach zawierających azbest” (załącznik 2). Corocznie w terminie **do dnia 31 stycznia** osoba fizyczna, nieprowadząca działalności gospodarczej, powinna przedłożyć wynik inwentaryzacji odpowiednio wójtowi, burmistrzowi lub prezydentowi miasta, a przedsiębiorcy i osoby fizyczne, prowadzące działalność gospodarczą - właściwemu marszałkowi województwa.

Właściciel, użytkownik wieczysty lub zarządca nieruchomości, a także obiektu, urządzenia budowlanego, instalacji przemysłowej lub innego miejsca zawierającego azbest, powinien przeprowadzić kontrole stanu wyrobów azbestowych w terminach wynikających z oceny stanu tych wyrobów. Z przeprowadzonej kontroli okresowej powinna zostać sporządzona „Ocena stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających

⁵ Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 13 grudnia 2010 r. w sprawie wymagań w zakresie wykorzystywania wyrobów zawierających azbest oraz wykorzystywania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których były lub są wykorzystywane wyroby zawierające azbest

azbest” (załącznik 3).⁶ Wyroby zakwalifikowane, na podstawie przeprowadzonej oceny, do usunięcia, powinny zostać usunięte, a wyroby niezakwalifikowane do usunięcia - winny być odpowiednio zabezpieczone. Po dokonaniu zabezpieczenia należy ponownie wykonać ocenę w ciągu 30 dni.

Instalacje lub urządzenia zawierające azbest oraz użytkowane bez zabezpieczenia drogi i pozostawione w ziemi, wyłączone z użytkowania, rury azbestowo-cementowe powinny zostać oznakowane.⁷ W przypadku braku możliwości trwałego umieszczenia oznakowania na instalacji lub urządzeniu zawierającym azbest, oznakowanie powinno być umieszczone w widocznym miejscu, w każdym pomieszczeniu, w którym taka instalacja lub urządzenie się znajdują, dodając ostrzeżenie „Pomieszczenie zawiera azbest”.

Oznakowanie rur azbestowo-cementowych umieszcza się na stałych elementach nadpoziomowych instalacji.

Obowiązki jednostek samorządu terytorialnego

Jednostki samorządu terytorialnego powinny corocznie w terminie **do 31 stycznia** przedkładać marszałkowi województwa „Informacje o wyrobach zawierających azbest” (załącznik 2) sporządzone dla obiektów własnych, w których użytkowane są wyroby azbestowe. Inne obowiązki zostały określone powyżej.

Jednostki samorządu terytorialnego powinny oznakować drogi utwardzone odpadami zawierającymi azbest na elementach pionowych na całym odcinku drogi, po każdym skrzyżowaniu z inną drogą. Drogi zabezpieczone nie podlegają oznakowaniu po potwierdzeniu braku emisji włókien azbestu z odpadów zawierających azbest wykorzystanych do utwardzenia drogi zabezpieczonej. Wzór oznakowania został zamieszczony w załączniku 1.

W urzędzie gminy oraz na stronie internetowej urzędu powinna być ogólnie dostępna informacja o rozmieszczeniu dróg zabezpieczonych oraz dróg utwardzonych odpadami zawierającymi azbest.

Wójt, burmistrz lub prezydent miasta powinien przedkładać marszałkowi województwa **do 31 marca** za poprzedni rok kalendarzowy (załącznik 4), informację o rodzaju, ilości i miejscach występowania substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska w formie elektronicznej, na informatycznych nośnikach danych w rozumieniu

⁶ Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004 r. w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest (zm. Rozporządzeniem Ministra Gospodarki z dnia 5 sierpnia 2010 r.)

⁷ Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 13 grudnia 2010 r. w sprawie wymagań w zakresie wykorzystywania wyrobów zawierających azbest oraz wykorzystywania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których były lub są wykorzystywane wyroby zawierające azbest

art. 3 pkt 1 ustawy z dnia 17 lutego 2005 r. o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne (Dz. U. z 2014, poz. 1114 z późn. zm.).⁸

Na podstawie zapisów §4 ust. 2 rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 20 grudnia 2012 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie sposobu przedkładania marszałkowi województwa informacji o rodzaju, ilości i miejscach występowania substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska (Dz. U. z 2013 r., poz. 24) informacje dotyczące wyrobów zawierających azbest są bezpośrednio wprowadzane przez wójta, burmistrza, prezydenta miasta do bazy azbestowej administrowanej przez ministra właściwego do spraw gospodarki, dostępnej za pośrednictwem sieci internet pod adresem www.bazaazbestowa.gov.pl.

Jednocześnie, rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 20 grudnia 2012 r. w sprawie sposobu prowadzenia przez marszałka województwa rejestru wyrobów zawierających azbest (Dz. U. z 2013 r., poz. 25) określa, iż rejestr ten jest prowadzony przez marszałków w formie elektronicznej przy użyciu systemu teleinformatycznego w rozumieniu art. 3 pkt 3 ww. ustawy z dnia 17 lutego 2005 r. o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne i stanowi integralną część bazy azbestowej dostępnej pod adresem www.bazaazbestowa.gov.pl. Prowadzenie rejestru w formie określonej w ww. rozporządzeniu umożliwia gromadzenie i przetwarzanie informacji na poziomie gminnym, powiatowym i wojewódzkim oraz graficzne przedstawienie tych informacji, w szczególności poprzez dokonywanie wizualizacji i analiz porównawczych. System zapewnia także aktualizację informacji dotyczących województw, powiatów, gmin, miejscowości i ulic zgodnie z rejestrem TERYT, bezpieczeństwo i ochronę zawartych w nim informacji.

Obowiązki wykonawcy prac polegających na usuwaniu wyrobów azbestowych

Obowiązki wykonawcy prac polegających na usuwaniu wyrobów azbestowych wynikają z:

1. Ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (Dz. U. z 2013 r., poz. 21 z późn. zm.) w zakresie postępowania z wytworzonymi odpadami,
2. Rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004 r. w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. Nr 71, poz. 649 z późn. zm.).

Wytwórca odpadów, który prowadzi działalność polegającą na świadczeniu usług w zakresie budowy, rozbiórki, remontu obiektów, czyszczenia zbiorników lub urządzeń oraz sprzątnięcia, konserwacji i napraw, a więc także firmy świadczące usługi w zakresie usuwania

⁸ Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 20 grudnia 2012 r., zmieniające rozporządzenie w sprawie sposobu przedkładania marszałkowi województwa informacji o rodzaju, ilości i miejscach występowania substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska

azbestu (poza instalacjami), w świetle ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach, nie jest już zobowiązany do uzyskania decyzji zatwierdzającej program gospodarki odpadami, a także program gospodarki odpadami niebezpiecznymi. Na mocy ustawy ww. decyzje, wydane na podstawie przepisów dotychczasowych wygasły, natomiast pozwolenia na wytwarzanie odpadów, wydane na podstawie przepisów dotychczasowych, zachowują ważność na okres, na jaki zostały wydane⁹. Firmy świadczące usługi w zakresie usuwania azbestu zobowiązane są do przestrzegania przepisów ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach w zakresie postępowania z wytworzonymi odpadami. Ponadto, zgodnie z zapisami art. 66 oraz 75 ww. ustawy firmy te mają obowiązek prowadzenia ewidencji odpadów, a także rocznego składania właściwemu marszałkowi sprawozdania o wytwarzanych odpadach i gospodarowaniu odpadami (do 15 marca za poprzedni rok kalendarzowy.) Ewidencję odpadów prowadzi się z zastosowaniem kart ewidencji odpadów i kart przekazania odpadów.

Wykonawca prac polegających na zabezpieczaniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest, zobowiązany jest ponadto do przeszkolenia przez uprawnioną instytucję zatrudnianych pracowników, osób kierujących lub nadzorujących prace w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy przy zabezpieczaniu i usuwaniu tych wyrobów oraz przestrzegania procedur dotyczących bezpiecznego postępowania, posiadania niezbędnego wyposażenia technicznego i socjalnego oraz opracowania przed rozpoczęciem prac szczegółowego planu prac usuwania wyrobów zawierających azbest, obejmującego w szczególności:

- a) identyfikację azbestu w przewidzianych do usunięcia materiałach, na podstawie udokumentowanej informacji od właściciela lub zarządcy obiektu albo też na podstawie badań przeprowadzonych przez laboratorium wyposażone w sprzęt umożliwiający ich prawidłową analizę i zdolne do stosowania odpowiedniej techniki identyfikacyjnej,
- b) informacje o metodach wykonywania planowanych prac,
- c) zakres niezbędnych zabezpieczeń pracowników oraz środowiska przed narażeniem na szkodliwość emisji azbestu,
- d) ustalenie niezbędnego dla rodzaju wykonywanych prac monitoringu powietrza¹⁰.

Wykonawca prac polegających na zabezpieczeniu lub usunięciu wyrobów zawierających azbest z miejsca, obiektu, urządzenia budowlanego lub instalacji przemysłowej, a także z terenu prac obowiązany jest także do zgłoszenia zamiaru przeprowadzenia tych prac właściwemu organowi nadzoru budowlanego, właściwemu okręgowemu inspektorowi pracy oraz właściwemu państwowemu inspektorowi sanitarnemu w terminie co najmniej 7 dni przed rozpoczęciem prac.

⁹ Zgodnie z art. 231 ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach, Dz. U. z 2013 r., poz.21.

¹⁰ Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004 r. w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest (zm. Rozporządzeniem Ministra Gospodarki z dnia 5 sierpnia 2010 r.)

W celu zapewnienia warunków bezpiecznego usuwania wyrobów zawierających azbest z miejsca ich występowania, wykonawca prac obowiązany jest do:

1. izolowania od otoczenia obszaru prac przez stosowanie osłon zabezpieczających przenikanie azbestu do środowiska,
2. ogrodzenia terenu prac z zachowaniem bezpiecznej odległości od traktów komunikacyjnych dla osób pieszych, nie mniejszej niż 1 m, przy zastosowaniu osłon zabezpieczających przed przenikaniem azbestu do środowiska,
3. umieszczenia w strefie prac w widocznym miejscu tablic informacyjnych o następującej treści: „Uwaga! Zagrożenie azbestem”; w przypadku prowadzenia prac z wyrobami zawierającymi krokidolit treść tablic informacyjnych powinna być następująca: „Uwaga! Zagrożenie azbestem – krokidolitem”,
4. zastosowania odpowiednich środków technicznych ograniczających do minimum emisję azbestu do środowiska,
5. zastosowania w obiekcie, gdzie prowadzone są prace, odpowiednich zabezpieczeń przed pyleniem i narażeniem na azbest, w tym uszczelnienia otworów okiennych i drzwiowych, a także innych zabezpieczeń przewidzianych w planie bezpieczeństwa i ochrony zdrowia,
6. codziennego usuwania pozostałości pyłu azbestowego ze strefy prac przy zastosowaniu podciśnieniowego sprzętu odkurzającego lub metodą czyszczenia na mokro,
7. izolowania pomieszczeń, w których zostały przekroczone dopuszczalne wartości stężeń pyłu azbestowego dla obszaru prac, w szczególności izolowania pomieszczeń w przypadku prowadzenia prac z wyrobami zawierającymi krokidolit,
8. stosowania zespołu szczelnych pomieszczeń, w których następuje oczyszczenie pracowników z azbestu, przy usuwaniu pyłu azbestowego przekraczającego dopuszczalne wartości stężeń,
9. zapoznania pracowników bezpośrednio zatrudnionych przy pracach z wyrobami zawierającymi azbest lub ich przedstawicieli z planem prac, a w szczególności z wymogami dotyczącymi bezpieczeństwa i higieny pracy w czasie wykonywania prac.

Prace związane z usuwaniem wyrobów zawierających azbest powinny być prowadzone w sposób uniemożliwiający emisję azbestu do środowiska. Po wykonaniu prac, wykonawca ma obowiązek złożenia właścicielowi, użytkownikowi wieczystemu lub zarządcy pisemnego oświadczenia o prawidłowości wykonania prac oraz o oczyszczeniu terenu z pyłu azbestowego, z zachowaniem właściwych przepisów technicznych i sanitarnych. Oświadczenie to powinno być przechowywane przez okres co najmniej 5 lat.

Do transportu wyrobów i odpadów zawierających azbest stosuje się przepisy:

1. Ustawy z dnia 19 sierpnia 2011 r. o przewozie towarów niebezpiecznych (Dz. U., Nr 227, poz. 1367 z późn. zm.),

2. Rozporządzenia Ministra Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej z dnia 15 lutego 2012 r. w sprawie świadectwa dopuszczenia pojazdu ADR (Dz. U., poz. 192),¹¹
3. Rozporządzenia Ministra Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej z dnia 15 lutego 2012 r. w sprawie egzaminów dla kierowców przewożących towary niebezpieczne (Dz. U. z 2014 r., poz. 304).

Wyroby i odpady zawierające azbest powinny zostać odpowiednio oznakowane, a transport wyrobów i odpadów zawierających azbest, należy wykonać w sposób uniemożliwiający emisję azbestu do środowiska. Przed załadowaniem przygotowanych odpadów zawierających azbest środek transportu powinien być oczyszczony z elementów umożliwiających uszkodzenie opakowań w trakcie transportu. Ładunek odpadów zawierających azbest powinien być tak umocowany, aby w trakcie transportu nie był narażony na wstrząsy, przewracanie lub wypadnięcie z pojazdu.¹²

Składowanie odpadów zawierających azbest

Odpady zawierające azbest powinny być składowane na składowiskach odpadów niebezpiecznych lub na wydzielonych częściach składowisk odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne albo na podziemnych składowiskach odpadów niebezpiecznych.¹³

Składowiska odpadów niebezpiecznych lub wydzielone części na terenie składowisk odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne, przeznaczone do wyłącznego składowania odpadów niebezpiecznych, pochodzących z budowy, remontu i rozbiórki obiektów budowlanych oraz infrastruktury drogowej, wymienionych w katalogu odpadów, oznaczonych kodami: 17 06 01* materiały izolacyjne zawierające azbest lub 17 06 05* materiały konstrukcyjne zawierające azbest, powinny być budowane w specjalnie wykonanych zagłębieniach terenu ze ścianami bocznymi zabezpieczonymi przed osypywaniem się. Odpady składowane są w opakowaniu, w którym zostały dostarczone na składowisko odpadów. Każdorazowo po umieszczeniu odpadów na składowisku odpadów ich powierzchnię zabezpiecza się przed emisją pyłów przez przykrycie izolacją syntetyczną lub warstwą ziemi. Na składowisku odpadów lub kwaterze nie prowadzi się robót mogących powodować uwolnienie włókien. Składowanie odpadów należy zakończyć na poziomie 2 m poniżej poziomu terenu otoczenia, a następnie składowisko odpadów powinno zostać wypełnione ziemią do poziomu terenu.

Na składowiskach odpadów niebezpiecznych lub na ich wydzielonych częściach na terenie składowisk odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne, przeznaczonych

¹¹ Zmienione rozporządzeniem Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 13 grudnia 2013 r. zmieniającym rozporządzenie w sprawie świadectwa dopuszczenia pojazdu ADR (Dz. U 2014, poz. 26)

¹² Tamże

¹³ Tamże

do wyłącznego składowania odpadów, o których mowa wyżej, po wypełnieniu składowiska warstwą ziemi, nie mogą być budowane budynki, wykonywane wykopy, instalacje naziemne i podziemne ani nie mogą być prowadzone roboty naruszające strukturę tego składowiska odpadów.¹⁴

3. Inwentaryzacja wyrobów zawierających azbest na terenie Gminy Chełm Śląski

3.1. Ogólna charakterystyka Gminy Chełm Śląski

Gmina Chełm Śląski jest gminą wiejską, położoną w powiecie bieruńsko-lędzińskim, w środkowo-wschodniej części województwa śląskiego, przy granicy z województwem małopolskim. Powierzchnia gminy wynosi 23,22 km², a zamieszkuje ją 5.922 osób (stan na 31 grudnia 2013 r.).

Chełm Śląski leży w obrębie dwóch krain geograficznych: Wyżyny Śląskiej i Kotliny Oświęcimskiej. Położenie gminy w sąsiedztwie rzeki Przemszy, zbiornika wodnego Dzieńkowice oraz wzgórza „Smutna Góra” stanowi o znacznym zróżnicowaniu krajobrazów oraz zbiorowisk roślinnych. Charakterystycznym elementem krajobrazu jest zbiornik wodny Dzieńkowice z możliwością uprawiania sportów wodnych, zwłaszcza żeglarsstwa w rozwijającym się od kilku lat Ośrodku Żeglarskim.

Chełm Śląski posiada dobrze rozwiniętą infrastrukturę techniczną. Na terenie Gminy funkcjonuje jedna oczyszczalnia ścieków. Według danych GUS z 2012 r. długość sieci wodociągowej wynosi 43,5 km i korzystają z niej wszyscy mieszkańcy. Z sieci kanalizacyjnej o długości 67,5 km korzysta 90% populacji Gminy (stan na dzień 30.06.2014 r.).

Na terenie Gminy działa 515 podmiotów gospodarczych, w tym 18 w sektorze publicznym i 497 w sektorze prywatnym. W ramach sektora prywatnego są to w większości osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą (414), a także: 24 spółki handlowe, 5 spółek handlowych z udziałem kapitału zagranicznego, 2 spółdzielnie, 1 fundacja, 9 stowarzyszeń i organizacji społecznych.

W gminie funkcjonują :

- 1) Zespół Szkolno-Przedszkolny, w skład którego wchodzi Szkoła Podstawowa nr 1 oraz Gminne Przedszkole nr 2,
- 2) Gminne Przedszkole nr 1,
- 3) Szkoła Podstawowa nr 2,
- 4) Zespół Szkół w skład którego wchodzi Gimnazjum oraz Szkoły Ponadgimnazjalne.

¹⁴ Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 30 kwietnia 2013 r. w sprawie składowisk odpadów, Dz. U. z 2013 r., poz.523.

Przy Gminnym Ośrodku Kultury działa Studnio Tańca Flash (prowadzone są zajęcia rytmiczne dla najmłodszych oraz hip-hop, disco-dance dla dzieci i zespół tańca nowoczesnego Impuls-Impulsik dla młodzieży), Zespół Regionalny „Kopciowiczanki”, a także Gminna Orkiestra Dęta. Działalność sportową w gminie prowadzi Gminny Ośrodek Sportu i Rekreacji Chełm Śląski. Ponadto na terenie gminy funkcjonują stowarzyszenia sportowe tj. Uczniowski Klub Sportowy „SILESIA” Stowarzyszenie Żeglarstwa Regatowego oraz Yacht Club „OPTY”. Począwszy od 1997 roku organizowane są Dni Chełmu Śląskiego w ramach których, co roku na przełomie sierpnia i września odbywają się festyny, koncerty oraz impreza sportowa - Bieg Trzeźwości.

Powierzchnia użytków rolnych wynosi 1.629 ha, w tym grunty orne – 953 ha. Gmina nie posiada zasobów przyrodniczych o znaczeniu ponadlokalnym. Dla zachowania jej własnego dziedzictwa i zapewnienia warunków zrównoważonego rozwoju znaczenie ma zachowanie kilku składników lokalnego środowiska. Wyróżniającym się elementem środowiska geograficznego i geologicznego jest ostańcowe wzniesienie mezozoicznych skał Smutnej Góry. Obiekt ten łączy w sobie wartości przyrody nieożywionej i ożywionej, gdyż jego stoki porastają łąki i nieużytki z rzadkim w skali gminy szczodrzeńcem, natomiast w szczytowej części wzniesienia znajduje się interesujący i zbliżony do naturalnego drzewostan. Podwyższone walory przyrodnicze ma dolina, chełmska część Przemszy. Są to potencjalnie zalewowe tereny wilgotnych łąk lub łęgów z licznymi ciekami lub oczkami wodnymi. Jest to bardzo atrakcyjne siedlisko dla wielu gatunków zwierząt, w tym płazów, gadów i ptaków wodnych. Jako lokalny ciąg ekologiczny na szczególną uwagę zasługuje dolinka potoku Makołowiec. Żadnej z form ochrony do tej pory nie wprowadzono. W granicach gminy Chełm Śląski nie stosuje się obecnie form ochrony przyrody opartych na zapisach ustawy o ochronie przyrody. Ochrona niektórych zasobów środowiska odbywała się w oparciu o dotychczasowe zapisy planistyczne. Pozwoliły one dość skutecznie zachować tereny dolin Przemszy i mniejszych potoków przepływających przez gminę oraz Smutną Górę. Na terenie gminy Chełm Śląski lasy praktycznie nie występują. Jedyny drzewostan o takim charakterze będący w ewidencji Lasów Państwowych (oddz. 147/148 i 150) pojawia się w północno-zachodniej części gminy i jest częścią większego zalesienia na granicy z Imielinem i Lędzinami.

3.2. Metodyka przeprowadzenia inwentaryzacji

W ramach opracowania *Programu usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Chełm Śląski* przeprowadzona została inwentaryzacja obiektów budowlanych, w których są wykorzystywane wyroby azbestowo-cementowe. Inwentaryzacją nie zostały objęte wyroby zawierające azbest z klasy I (wyroby miękkie).

Inwentaryzacja została przeprowadzona w trakcie wizyt terenowych z wykorzystaniem podkładów mapowych. Zadaniem inspektorów terenowych było

zaznaczenie na wydruku obiektów, które są pokryte płytami azbestowo-cementowymi. Adresy budynków (tam gdzie to było możliwe), w których wykorzystywane są wyroby azbestowo-cementowe, pozyskane zostały w terenie przez inspektorów terenowych.

W trakcie prac terenowych inspektorzy zgromadzili następujące dane dla każdego z obiektów pokrytych płytami azbestowo-cementowymi.

1. adres obiektu,
2. typ płyt azbestowo-cementowych, stanowiących pokrycie dachowe bądź elewację obiektów,
3. stopień nachylenia dachu spośród 2 następujących: płaski i skośny,
4. stan płyt azbestowo-cementowych (stopień pilności oceniony wizualnie),
5. funkcja budynku,
6. inne informacje.

Stan płyt azbestowo-cementowych został oceniony, z uwzględnieniem zapisów *Rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004 r. w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest* (Dz. U. Nr 71, poz. 649 z późn. zm.), na podstawie oceny punktowej podanych niżej parametrów:

- a) sposobu zastosowania azbestu,
- b) struktury powierzchni wyrobu z azbestem,
- c) możliwości uszkodzenia powierzchni wyrobu z azbestem,
- d) miejsca usytuowania wyrobu w stosunku do pomieszczeń użytkowych,
- e) wykorzystania miejsca /obiektu /urządzenia budowlanego /instalacji przemysłowej.

Powyższa ocena ma charakter uznaniowy i subiektywny. Nie zdejmuje ona z właścicieli nieruchomości obowiązku dokonania oceny stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest. Obowiązki właściciela nieruchomości, zawierającej azbest, zostały opisane w rozdziale 2 *Prawne aspekty użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest*.

Powierzchnia dachu pokrytego płytami azbestowo-cementowymi została obliczona w oprogramowaniu geoinformatycznym na podstawie obrysu podstawy budynku z uwzględnieniem informacji o stopniu nachylenia dachu. Analogicznie obliczana była powierzchnia elewacji na podstawie informacji o wysokości budynków, pozyskanych w trakcie prac terenowych. Szacunkowy błąd statystyczny przeliczenia powierzchni dachów i elewacji pokrytych płytami azbestowo-cementowymi może wynosić $\pm 10\%$.

W wyniku przeprowadzonych prac terenowych, kameralnych i z uwzględnieniem materiałów pozyskanych z Urzędu Gminy Chełm Śląski została opracowana baza zawierająca następujące dane:

1. nazwy ulic,

2. numery porządkowe budynków,
3. typ płyt azbestowo-cementowych w odniesieniu do pojedynczego budynku,
4. stopień nachylenia dachu w odniesieniu do pojedynczego budynku,
5. stan płyt azbestowo-cementowych (stopień pilności usunięcia) w odniesieniu do pojedynczego budynku,
6. funkcja budynku w odniesieniu do pojedynczego budynku,
7. powierzchnie dachu / elewacji z płyt azbestowo-cementowych,
8. uwagi.

Wyniki prac inwentaryzacyjnych zostały zgromadzone w formie tabeli Excel.

3.3. Analiza wyników inwentaryzacji wyrobów azbestowo-cementowych na terenie Gminy Chełm Śląski

Analizie zostały poddane wyniki inwentaryzacji własnej oraz inne informacje zgromadzone w trakcie opracowania *Programu*.

W dalszych analizach wykorzystano klasyfikację wyrobów i odpadów powstających z wyrobów, jednostki miary i przeliczniki przyjęte w bazie azbestowej (narzędziu do gromadzenia i przetwarzania informacji uzyskanych z inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest, prowadzonym przez Ministerstwo Gospodarki).

3.3.1. Płyty azbestowo-cementowe stanowiące pokrycia dachowe obiektów budowlanych

Na podstawie danych zgromadzonych podczas inwentaryzacji oszacowano, iż powierzchnia pokryć dachowych wykonanych z płyt azbestowo-cementowych wynosi 16.838 m², a pokrycia azbestowo-cementowe wykonane są z płyt falistych i płaskich. Zgromadzono informacje dotyczące osób fizycznych i prawnych.

Tabela nr 1 *Płyty azbestowo-cementowe stanowiące pokrycia dachowe obiektów budowlanych*

Lp.	Typ	Kod wyrobu	Powierzchnia [m ²]	Masa [Mg]
1	płyty azbestowo-cementowe prasowane typu karo	W01	2 505	28
2	płyty azbestowo-cementowe faliste	W02	14 333	158
	Razem		16 838	186

Zinwentaryzowane płyty azbestowo-cementowe faliste stanowią 85% łącznej powierzchni płyt azbestowych na terenie Gminy. Łącznie spisanych zostało 186 Mg płyt stanowiących pokrycia dachowe obiektów budowlanych.

Szczegółowe zestawienie otrzymanych wyników inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest zostały przedstawione w załączniku nr 7 do *Programu*.

3.3.2. Płyty azbestowo-cementowe w elewacjach budynków

Na podstawie wykonanej inwentaryzacji stwierdzono, że w elewacjach budynków mieszkalnych, gospodarczych, przemysłowych i innych, zastosowano 2.181 m² płyt azbestowo-cementowych falistych i płaskich.

Tabela nr 2 *Płyty azbestowo-cementowe w elewacjach obiektów budowlanych*

Lp.	Miejsce występowania	Kod wyrobu	Powierzchnia [m ²]	Masa [Mg]
1	elewacje z płyt azbestowo-cementowych płaskich	W01	950	10
2	elewacje z płyt azbestowo-cementowych falistych	W02	1 231	13
	Razem		2 181	23

W elewacjach obiektów budowlanych wykorzystane zostały 23 Mg płyt azbestowych.

3.3.3. Rury i złącza azbestowo-cementowe w sieciach

Według danych przekazanych przez Urząd Gminy Chełm Śląski rury i złącza azbestowe wykorzystywane są w gminnej sieci wodociągowej przy ul. Romera, ul. Podłuże, ul. Bukowej i przy ul. Chełmskiej.

Tabela nr 3 *Rury azbestowo-cementowe wykorzystywane w gminnej sieci wodociągowej*

Lp.	Miejsce występowania	Kod wyrobu	Ilość [mb]	Masa [Mg]
1	Rury i złącza azbestowo-cementowe do usunięcia	W03.1	0	0
2	Rury i złącza azbestowo-cementowe do pozostawienia w ziemi	W03.2	1 050	42
	Razem		1 050	42

Rury i złącza azbestowo-cementowe do pozostawienia w ziemi to elementy wyłączonych z użytkowania instalacji wodociągowych, których usytuowanie nie naraża na kontakt z azbestem przy czynnościach obsługowych użytkowanych instalacji infrastrukturalnych. 42 Mg rur azbestowo-cementowych wykorzystywanych w gminnej sieci wodociągowej zostało przeznaczone do pozostawienia w ziemi.

3.3.4. Drogi utwardzone odpadami zawierającymi azbest

Na terenie Gminy Chełm Śląski nie ma dróg utwardzonych odpadami zawierającymi azbest.

3.4. Rozmieszczenie przestrzenne płyt azbestowo-cementowych, stanowiących pokrycia dachów i elewacji obiektów budowlanych

Na terenie Gminy zostało zidentyfikowanych 146 budynków mieszkalnych, gospodarczych, produkcyjnych i innych, w których wykorzystywane są płyty azbestowo-cementowe jako pokrycia dachowe oraz elementy konstrukcyjne obiektów. Wszystkie obiekty zlokalizowane są na terenie miejscowości Chełm Śląski.

Na podstawie inwentaryzacji przeprowadzonej w trakcie wizyt terenowych została opracowana baza danych. Umożliwiła ona przygotowanie szczegółowej mapy rozmieszczenia wyrobów zawierających azbest na terenie Gminy Chełm Śląski

3.5. Stan techniczny wyrobów zawierających azbest

W trakcie wizyt terenowych zgromadzone zostały informacje o stanie płyt azbestowo-cementowych. Oceny dokonano dla określenia stopnia pilności usunięcia wyrobów azbestowych zgodnie z wymaganiami zawartymi w *Ocenie stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest*. Otrzymane wyniki zestawiono w tabeli nr 4.

Tabela nr 4 Wyniki inwentaryzacji dachów i elewacji obiektów budowlanych według stopni pilności usunięcia wyrobów azbestowych z terenu Gminy Chełm Śląski

Lp.	Stopień pilności	Opis	Liczba obiektów	Powierzchnia [m ²]	Masa [Mg]
1	I	wymiana lub naprawa wymagana bezzwłocznie	0	0	0
2	II	ponowna ocena wymagana w czasie do 1 roku	0	0	0
3	III	ponowna ocena w terminie do 5 lat	146	19 019	209
Razem			146	19 019	209

Wizualna ocena jakości wyrobów zawierających azbest, stanowiących pokrycia dachowe obiektów budowlanych na terenie Gminy Chełm Śląski, zgodnie ze stopniem pilności wykazała, że:

- a) nie ma wyrobów azbestowych, które wymagają wymiany lub naprawy bezzwłocznie, tj. zostały zaliczone do I stopnia pilności,
- b) nie ma wyrobów azbestowych wymagających ponownej oceny w czasie do jednego roku, tj. uzyskało II stopień pilności,
- c) 100% wyrobów azbestowych wymaga ponownej oceny w terminie do 5 lat, tj. zostały zaliczone do III stopnia pilności.

3.6. Struktura własnościowa obiektów, w których wykorzystywane są wyroby azbestowe

Na podstawie informacji z Urzędu Gminy Chełm Śląski o rodzaju własności poszczególnych obiektów, przygotowano analizę wyników inwentaryzacji w podziale na typ własności.

Tabela nr 5 *Struktura własnościowa obiektów, w których są wykorzystywane wyroby azbestowe*

Lp.	Typ własności	Liczba obiektów	Powierzchnia [m ²]
1	Gmina Chełm Śląski	1	31
2	Prywatna, osób fizycznych	145	18 988
	Razem	146	19 019

Większość budynków pokrytych płytami azbestowo-cementowymi jest własnością prywatną osób fizycznych. Stanowią one ponad 99% łącznej powierzchni zinwentaryzowanych płyt azbestowo-cementowych.

3.7. Obiekty użyteczności publicznej

Zgodnie z *Rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie* (Dz.U. Nr 75, poz. 690 z późn. zm.) budynkami użyteczności publicznej są budynki przeznaczone na potrzeby administracji publicznej, wymiaru sprawiedliwości, kultury, kultu religijnego, oświaty, szkolnictwa wyższego, nauki, wychowania, opieki zdrowotnej, społecznej lub socjalnej, obsługi bankowej, handlu, gastronomii, usług, w tym usług pocztowych lub telekomunikacyjnych, turystyki, sportu, obsługi pasażerów w transporcie kolejowym, drogowym, lotniczym, morskim lub wodnym śródlądowym oraz inne budynki przeznaczone do wykonywania podobnych funkcji, a także budynki biurowe lub socjalne.

Wizyty terenowe wykazały, że na terenie Gminy Chełm Śląski nie znajdują się obiekty użyteczności publicznej, które pokryte są płytami azbestowo-cementowymi.

4. Analiza aktualnego stanu użytkowania wyrobów zawierających azbest

Analiza stanu użytkowania wyrobów zawierających azbest obejmuje:

- powierzchnie dachów i elewacji wykonanych z płyt azbestowo-cementowych na terenie poszczególnych miejscowości Gminy Chełm Śląski,
- rodzaje obiektów budowlanych pokrytych wyrobami azbestowymi.

Wykonana inwentaryzacja wyrobów zawierających azbest stanowiących pokrycia dachowe i elewacyjne obiektów budowlanych położonych na terenie Gminy Chełm Śląski, wykazała wykorzystywanie 19.019 m² wyrobów azbestowych, stanowiących pokrycia dachowe i elewacyjne 146 obiektów. Porównanie liczby obiektów budowlanych oraz powierzchni płyt azbestowo-cementowych zinwentaryzowanych na terenie poszczególnych ulic Gminy Chełm Śląski przedstawiono w tabeli nr 6.

Tabela nr 6 Wyniki inwentaryzacji dachów i elewacji z płyt azbestowo-cementowych w podziale na ulice miejscowości Gminy Chełm Śląski

Miejscowość	Ulica	Liczba obiektów	Powierzchnia [m ²]	Ilość [Mg]
Chełm Śląski	Błędów	5	422	5
	Bukietowa	4	397	4
	Chełmska	6	1 900	20
	Czerniny	3	413	5
	Gamrot	5	385	4
	Głogowa	5	519	6
	Górnośląska	11	1 257	13
	Heleny Modrzejewskiej	1	546	6
	Imielińska	2	516	6
	Jasna	2	255	3
	Juliusza Kossaka	1	100	1
	Kolonia-Leśna	2	140	2
	Ludowa	1	165	2
	Miodowa	3	183	2
	Odrodzenia	2	237	3
	Osada	24	2 436	27
	Oskara Kolberga	7	886	10
	Owocowa	1	30	0
	Podłuże	5	481	5
	Romera	9	999	11
	Równa	1	150	2
	Sadowa	5	252	3
	Stacyjna	4	855	9
	Śląska	5	1183	12

Miejscowość	Ulica	Liczba obiektów	Powierzchnia [m ²]	Ilość [Mg]
	Tadeusza Boya-Żeleńskiego	1	184	2
	Teligi	1	20	0
	Wiosenna	1	60	1
	Władysława Orkana	2	337	4
	Wojciecha Bogusławskiego	2	254	3
	Wołodajewskiego	2	595	7
	Wołodajewskiego	2	416	5
	Zagłoby	1	20	0
	Zakole	2	281	3
	Zapłocie	1	233	3
	Zgody	7	1 163	12
Razem		146	19 019	209

Płyty azbestowo-cementowe [w m²] zinwentaryzowane na terenie miejscowości Chełm Śląski stanowią 100% łącznej ilości płyt azbestowo-cementowych na terenie Gminy. Najwięcej wyrobów azbestowych zinwentaryzowano w Chełmie Śląskim przy ul. Osada, Zgody, Śląskiej, Chełmskiej i Górnośląskiej.

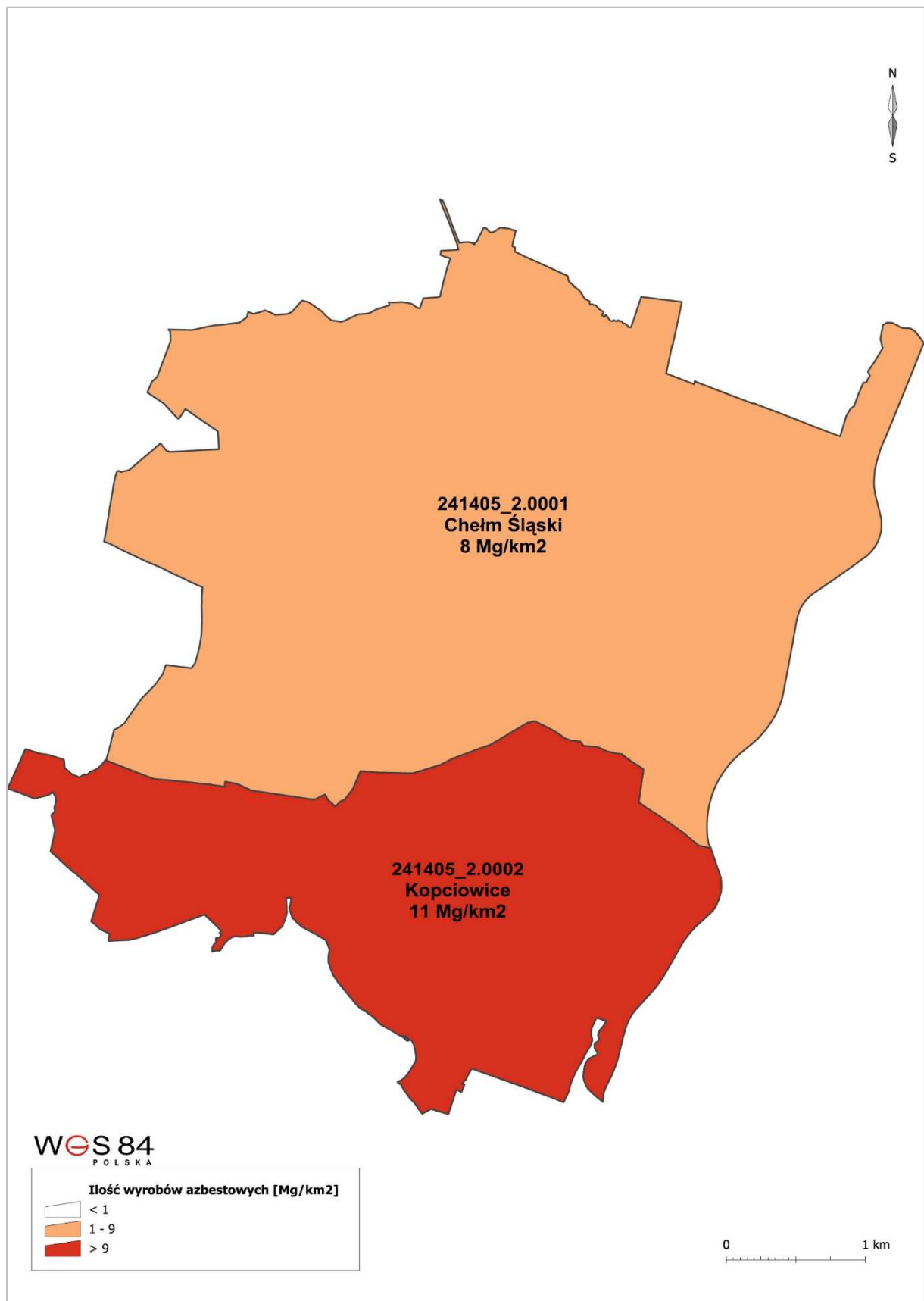
Łącznie zinwentaryzowano 146 obiektów budowlanych, z czego 25% stanowią budynki mieszkalne, 59% gospodarcze, a 16% stanowią budynki przemysłowe i pełniące inne funkcje.

Tabela nr 7 Funkcje budynków z pokryciem azbestowo-cementowym

Lp.	Funkcja budynku	Liczba budynków	Powierzchnia [m ²]	Masa [Mg]
1	mieszkalna	36	5 911	65
2	gospodarcza	86	11 250	124
3	przemysłowa	5	639	7
4	inna	19	1 219	13
	Razem	146	19 019	209

Na mapie nr 2 przedstawiono rozmieszczenie wyrobów azbestowych w poszczególnych obrębach ewidencyjnych Gminy.

Mapa nr 2 Wyroby azbestowe w obrębach ewidencyjnych Gminy Chełm Śląski

W trakcie inwentaryzacji na terenie posesji zinwentaryzowano 4 Mg odpadów zawierających azbest, zlokalizowanych przy ul. Głogowej 12b w Chełmie Śląskim.

Na terenie Gminy Chełm Śląski w trakcie prac terenowych oraz na podstawie informacji pozyskanych z Urzędu Gminy Chełm Śląski zostało zinwentaryzowanych 255 Mg wyrobów zawierających azbest, przy czym większość (prawie 62%) stanowią płyty azbestowo-cementowe faliste w pokryciach dachów.

Tabela nr 8 Podsumowanie wyników inwentaryzacji na terenie Gminy Chełm Śląski

Lp.	Rodzaj wyrobów	Kod wyrobu	Masa [Mg]
1	płyty azbestowo-cementowe płaskie w pokryciach dachów	W01	28
2	płyty azbestowo-cementowe faliste w pokryciach dachów	W02	158
3	płyty azbestowo-cementowe płaskie w elewacjach budynków	W01	10
4	płyty azbestowo-cementowe faliste w elewacjach budynków	W02	13
5	płyty azbestowo-cementowe składowane na posesjach	W02	4
6	rury i złącza azbestowo-cementowe do usunięcia	W03.1	0
7	rury i złącza azbestowo-cementowe do pozostawienia w ziemi	W03.2	42
	Razem		255

5. Postępowanie z wyrobami i odpadami zawierającymi azbest

5.1. Podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców

Agencja Ochrony Środowiska USA (Environmental Protection Agency - EPA) opublikowała szereg dokumentów, w których zawarte są zasady informowania o ryzyku. Powszechnie przyjęto siedem podstawowych zasad:

1. Akceptuj i angażuj społeczność jako równorzędnego partnera.
2. Starannie planuj sposób przekazywania informacji o zagrożeniu, następnie oceniaj wyniki komunikowania się.
3. Uważnie słuchaj tego, co mają ci do przekazania inni.
4. Bądź uczciwy, szczery i otwarty.
5. Koordynuj wysiłki i współpracuj z innymi w procesie przekazywania informacji.
6. Nawiązuj współpracę ze środkami masowego przekazu i przekazuj informacje zgodnie z regułami środków masowego przekazu.
7. Mów jasno i życzliwie¹⁵.

Powodzenie realizacji działań na rzecz ochrony środowiska i przyrody podejmowanych przez władze Gminy Chełm Śląski, w dużej mierze zależy od świadomości, aktywności i zmiany nawyków lokalnej społeczności. Program edukacyjny realizowany jest przez władze Gminy na różnych płaszczyznach i różnymi metodami poprzez ulotki, foldery, konkursy i festyny.

5.2. Działania informacyjno-edukacyjne wśród mieszkańców Gminy Chełm Śląski

Planowane działania informacyjne o postępowaniu z wyrobami i odpadami zawierającymi azbest mają na celu przekazanie rzetelnej i wiarygodnej informacji o azbecie. Mogą zostać podjęte z wykorzystaniem istniejących już kanałów dystrybucji:

1. Tablice informacyjne w Urzędzie Gminy Chełm Śląski z notatkami o:
 - a) obowiązkach dotyczących postępowania z wyrobami zawierającymi azbest,
 - b) obowiązku przeprowadzenia inwentaryzacji i złożenia informacji o wyrobach zawierających azbest (załącznik 2),
 - c) obowiązku sporządzenia *oceny stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest* (załącznik 3),
 - d) zagrożeniach i skutkach dla zdrowia ludzi i środowiska przyrodniczego w przypadku niewłaściwego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest,
 - e) firmach, zajmujących się usuwaniem, zbieraniem, transportem i unieszkodliwianiem odpadów zawierających azbest (dane adresowe i telefon

¹⁵ „Azbest. Ekspozycja zawodowa i środowiskowa.”, pod red. Neonili Szeszeni-Dąbrowskiej, Łódź, 2004,

- kontaktowy),
- f) możliwościach finansowego wsparcia i właściwego postępowania w przypadku prac remontowych obejmujących wymianę wyrobów zawierających azbest.
2. Akcje edukacyjne, mające na celu nauczanie młodzieży rozpoznawania wyrobów zawierających azbest, poinformowanie o szkodliwości azbestu dla zdrowia człowieka i środowiska naturalnego oraz konieczności unieszkodliwienia azbestu do końca 2032 r. Akcje te powinny być prowadzone w szkołach w ramach zajęć lekcyjnych.
 3. Konkursy organizowane przez dyrektorów szkół, np. zaprojektowanie ulotki informacyjnej czy plakatu. Praca nagrodzona zostanie powielona w odpowiedniej liczbie egzemplarzy i udostępniona na tablicy w Urzędzie Gminy Chełm Śląski.
 4. Organizowane corocznie festyny oraz koncerty i imprezy okolicznościowe, w trakcie których szczególna uwaga zwrócona będzie na identyfikację „dzikich wysypisk” odpadów azbestowych oraz szkodliwość azbestu dla zdrowia człowieka.

Wszystkie akcje informacyjne i edukacyjne powinny być prowadzone równolegle na stronie internetowej Gminy Chełm Śląski.

5.3. Usuwanie wyrobów zawierających azbest

Wyroby zawierające azbest mogą być bezpiecznie usuwane i eliminowane z terenu Gminy Chełm Śląski przez przedsiębiorstwa, których wykaz jest dostępny w Urzędzie Marszałkowskim Województwa Śląskiego.

5.4. Unieszkodliwianie odpadów azbestowych

Najczęściej stosowaną metodą unieszkodliwiania odpadów zawierających azbest jest ich składowanie. W województwie śląskim funkcjonują trzy ogólnodostępne składowiska odpadów azbestowych: Składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w Świętochłowicach, składowisko w Jastrzębiu-Zdroju oraz Składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w Knurowie, które przyjmuje odpady wyłącznie z terenu województwa śląskiego.

Zarządzającym składowiskiem w Świętochłowicach jest Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej w Świętochłowicach Sp. z o.o. z siedzibą przy ul. Łagiewnickiej 76, 41-608 Świętochłowice.

Składowisko w Świętochłowicach przyjmuje dwa rodzaje odpadów azbestowych:

- materiały izolacyjne zawierające azbest (17 06 01*),
 - materiały konstrukcyjne zawierające azbest (17 06 05*),
- a wolna pojemność kwater według dostępnych danych¹⁶ wynosi 8.000 m³.

¹⁶ www.bazaazbestowa.gov.pl

Odległość Gminy Chełm Śląski od składowiska w Świętochłowicach wynosi ok. 40 km. Koszt składowania wynosi od 210 do 400 zł za 1 Mg odpadów.

Zarządzającym składowiskiem w Jastrzębiu-Zdroju jest COFINCO-POLAND Sp. z o.o. z siedzibą przy ul. Granicznej 29, 40-956 Katowice. Składowisko w Jastrzębiu-Zdroju przyjmuje tylko materiały konstrukcyjne zawierające azbest (17 06 05*), a wolna pojemność kwater według dostępnych danych wynosi 3.600 m³. Odległość Gminy Chełm Śląski od składowiska w Jastrzębiu-Zdroju wynosi ok. 60 km. Koszt składowania odpadów wynosi 200 zł/Mg.

Zarządzającym składowiskiem w Knurowie jest PPHU KOMART Sp. z o.o. z siedzibą przy ul. Szpitalnej 7, 44-194 Knurów.

Składowisko w Knurowie przyjmuje dwa rodzaje odpadów azbestowych:

- materiały izolacyjne zawierające azbest (17 06 01*),
 - materiały konstrukcyjne zawierające azbest (17 06 05*),
- a wolna pojemność kwater według dostępnych danych wynosi 308.007 m³.

Odległość Gminy Chełm Śląski od składowiska w Knurowie wynosi ok. 50 km. Koszt składowania wynosi: 270 zł netto za 1 Mg odpadów.

Ze względu na dostępność i odległość składowisk najbardziej dogodnym miejscem unieszkodliwiania odpadów niebezpiecznych zawierających azbest i powstałych w wyniku realizacji *Programu usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Chełm Śląski* są składowiska w Świętochłowicach, Jastrzębiu-Zdroju oraz w Knurowie. Wybór składowiska zależy jednak ostatecznie od wykonawcy zadania usunięcia i unieszkodliwienia wyrobów zawierających azbest.

Przestrzenne rozmieszczenie składowisk przyjmujących odpady zawierające azbest w Polsce zostało zamieszczone na mapie nr 3.

Mapa nr 3 Rozmieszczenie składowisk przyjmujących odpady azbestowe w Polsce

6. Harmonogram realizacji Programu

Na mocy polskiego prawa wykorzystywanie azbestu lub wyrobów zawierających azbest zostało dopuszczone w użytkowanych instalacjach lub urządzeniach nie dłużej niż do 31 grudnia 2032 r. Zgodnie z założeniami *Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032* proces usuwania wyrobów zawierających azbest powinien być zakończony do 2032 roku.

Termin realizacji *Programu usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Chełm Śląski* określono na lata 2014-2019. Termin ten jest zgodny z harmonogramem zadania „Kompleksowe unieszkodliwianie odpadów zawierających azbest z terenu Gminy Chełm Śląski”, określonym w *Planie Odnowy Miejscowości Chełm Śląski na lata 2014-2021*, przyjętym uchwałą nr XLII/256/2014 Rady Gminy Chełm Śląski z dnia 19 sierpnia 2014 r.

W ramach realizacji zadań wynikających z *Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032* w Gminie Chełm Śląski zaplanowano działania:

- 1) organizacyjne, takie jak:
 - a) przeprowadzenie inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest,
 - b) opracowanie *Programu usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Chełm Śląski*,
 - c) implementacja danych do bazy azbestowej (www.bazaazbestowa.gov.pl),
 - d) stała aktualizacja bazy danych ,
 - e) zapewnienie środków finansowych na realizację *Programu*,
 - f) monitorowanie procesu usuwania wyrobów azbestowych,
 - g) ew. aktualizacja *Programu*;
- 2) informacyjne, takie jak akcje wśród mieszkańców, dotyczące obowiązków związanych z koniecznością usunięcia wyrobów azbestowych, sposobów i terminów inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest oraz procedur związanych z postępowaniem z azbestem prowadzone poprzez ulotki, broszury, media lokalne (gazety, radio, internet, billboardy i plakaty na terenie Gminy Chełm Śląski);
- 3) edukacyjne, takie jak akcje prowadzone wśród mieszkańców, oparte na edukacji dzieci i młodzieży szkolnej, połączone z akcją informacyjną poprzez organizowanie, tzw. imprez ekologicznych, festynów, wystaw, konkursów czy też wycieczek ekologicznych;
- 4) inwestycyjne, tj. bezpieczne usunięcie wyrobów azbestowych wraz z wymianą pokryć dachowych i elewacji.

Inwentaryzacja, *Program usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Chełm Śląski*, opracowanie bazy danych wyrobów zawierających azbest i jej wprowadzenie

do bazy azbestowej (www.bazaazbestowa.gov.pl) zostały wykonane w 2014 r., co umożliwiło rozpoczęcie procesu monitorowania procesu usuwania wyrobów azbestowych.

7. Koszty realizacji Programu

Całkowite koszty realizacji Programu usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Chełm Śląski obejmują nakłady poniesione na:

1. akcje informacyjno-edukacyjne,
2. koszty usunięcia płyt azbestowo-cementowych z pokryć dachowych i elewacji,
3. koszty wykonania nowych pokryć dachowych i elewacji.

Koszty te będą ponoszone przez osoby fizyczne, przedsiębiorców, osoby prawne oraz Gminę Chełm Śląski w odniesieniu do własnych obiektów.

7.1. Akcje informacyjno-edukacyjne

Zadania organizacyjne, polegające na stałej aktualizacji bazy danych, informowaniu mieszkańców i przedsiębiorców o ich obowiązkach, szkodliwości azbestu oraz możliwościach pozyskania dofinansowania na bezpieczne usuwanie wyrobów zawierających azbest, a także monitorowanie procesu usuwania wyrobów azbestowych będą wykonane przez pracowników Urzędu Gminy Chełm Śląski.

7.2. Koszty usunięcia i wymiany płyt azbestowo-cementowych z pokryć dachowych obiektów budowlanych

Do oszacowania kosztów usunięcia płyt azbestowo-cementowych z terenu Gminy Chełm Śląski przyjęto, że powierzchnia zinwentaryzowanych wyrobów zawierających azbest stanowiących pokrycia dachowe obiektów wynosi 16.838 m².

Założono, że średni koszt demontażu wyrobów azbestowych wynosi 1 zł za 1 m², natomiast koszt transportu i unieszkodliwienia odpadów zawierających azbest na składowisku wynosi 320 zł brutto za 1 Mg. Został on wyliczony na podstawie informacji o kosztach usuwania i unieszkodliwiania azbestu proponowanych przez firmy prowadzące działalność w zakresie usuwania i unieszkodliwiania azbestu na terenie województwa śląskiego¹⁷.

Jako średni koszt zakupu i montażu nowego pokrycia dachowego przyjęto 50 zł brutto za 1 m² nowego pokrycia wykonanego z blachodachówki. Dane te zostały pozyskane

¹⁷ Na podstawie danych BIP Gmin: Wręczyca Wielka, Kłomnice

od producentów i firm dekarских. W przypadku wykorzystania innych materiałów szacowane koszty mogą ulec zmianie.

Tabela nr 9 *Nakłady finansowe na usunięcie płyt azbestowo-cementowych stanowiących pokrycia dachowe obiektów budowlanych (w zł)*

Lp.	Tytuł	Lata 2014-2019
1	demontaż wyrobów zawierających azbest	16 838
2	transport i unieszkodliwienie wyrobów zawierających azbest	59 200
3	zakup i montaż nowego pokrycia dachowego	841 900
	Razem	917 938

Oszacowane koszty usunięcia wyrobów azbestowych z pokryć dachowych obiektów budowlanych wynoszą prawie 918 tys. zł, w tym ok. 17 tys. zł za demontaż wyrobów azbestowych i ok. 59 tys. zł za transport i unieszkodliwienie odpadów azbestowych na uprawnionym składowisku.

7.3. Koszty usunięcia i wymiany płyt azbestowo-cementowych z elewacji obiektów budowlanych

Do oszacowania kosztów usunięcia płyt azbestowo-cementowych z elewacji obiektów budowlanych przyjęto, że ilość zinwentaryzowanych wyrobów zawierających azbest wynosi 2.181 m², co po przeliczeniu daje 23 Mg, a płyty azbestowo-cementowe zostaną unieszkodliwione w trakcie termomodernizacji budynków. Założono, że średni koszt termomodernizacji 1 m² elewacji wraz z zabudowaniem wyrobów azbestowych wynosi 230 zł brutto. Średni koszt został wyliczony na podstawie informacji uzyskanych od przedsiębiorstw, świadczących usługi termomodernizacji i unieszkodliwiania azbestu. Przyjęto, iż elewacje wszystkich obiektów zostaną wymienione w I i II etapie realizacji *Programu*, a oszacowany koszt usunięcia płyt azbestowo-cementowych stanowiących okładziny elewacji budynków mieszkalnych wraz z wykonaniem termomodernizacji budynków wynosi ponad 501 tys. zł (według cen z 2014 r.).

7.4. Koszty transportu i unieszkodliwienia wyrobów azbestowych składowanych na posesjach

Do oszacowania kosztów transportu i unieszkodliwienia wyrobów azbestowo-cementowych na uprawnionym składowisku przyjęto, że ilość zinwentaryzowanych składowanych wyrobów zawierających azbest wynosi 350 m², co po przeliczeniu daje 4 Mg.

Założono, że średni koszt transportu i unieszkodliwienia odpadów zawierających azbest na składowisku wynosi 320 zł brutto za 1 Mg. Przyjęto, iż wszystkie odpady azbestowe zostaną usunięte w I etapie realizacji *Programu*, a oszacowany koszt ich transportu i unieszkodliwienia wynosi 1.232 zł (według cen z 2014 r.).

7.5. Całkowite koszty realizacji *Programu*

Całkowite koszty realizacji *Programu* w latach 2014-2019 obejmują nakłady finansowe na akcje informacyjno-edukacyjne, aktualizację *Programu*, usunięcie i wymianę pokryć dachowych oraz termomodernizację budynków.

Tabela nr 10 Szacunkowe całkowite koszty realizacji *Programu* (w zł)

Lp.	Tytuł	Lata 2014-2019
1	akcje informacyjno-edukacyjne dla mieszkańców Gminy Chełm Śląski	5 000
2	wymiana pokryć dachowych	917 938
3	termomodernizacja budynków	501 630
4	transport i unieszkodliwienie wyrobów azbestowych składowanych na posesjach	1 232
	Razem	1 425 800

Prognozowane całkowite koszty realizacji *Programu* w latach 2014-2032 wynoszą ponad 1,42 mln zł, z czego ponad 63% stanowią koszty wymiany pokryć dachowych.

8. Źródła finansowania realizacji *Programu*

W wyniku analizy dostępnych instrumentów finansowania ochrony środowiska wybrano te, które mogą zostać wykorzystane w celu dofinansowania realizacji *Programu usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Chełm Śląski* oraz opracowano prognozowaną strukturę finansowania realizacji *Programu*.

Możliwymi źródłami finansowania realizacji *Programu* są środki własne Gminy Chełm Śląski, środki Starostwa Powiatowego w Bieruniu, środki z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach, kredyty preferencyjne z Banku Ochrony Środowiska oraz Banku Gospodarki Żywnościowej.

8.1. Starostwo Powiatowe w Bieruniu

*Starostwo Powiatowe w Bieruniu
Wydział Środowiska i Rolnictwa
ul. św. Kingi 1, 43-155 Bieruń
tel: 32 226 91 00, faks: 32 226 90 00*

Starostwo Powiatowe w Bieruniu rokrocznie udziela dotacji na dofinansowanie usuwania wyrobów zawierających azbest. Warunki udzielania dotacji określa dokument pn. „Zasady, tryb udzielania oraz rozliczania dotacji celowej z budżetu powiatu bieruńsko-lędzińskiego na dofinansowanie kosztów inwestycji związanych z demontażem, usuwaniem i unieszkodliwianiem odpadów zawierających azbest”, który został uchwalony przez Radę Powiatu Bieruńsko-Lędzińskiego uchwałą Nr IX/52/11 z dnia 22 czerwca 2011 r.

O dofinansowanie mogą ubiegać się: osoby fizyczne, wspólnoty mieszkaniowe, osoby prawne, przedsiębiorcy oraz jednostki sektora finansów publicznych posiadające nieruchomości zlokalizowane na terenie powiatu bieruńsko-lędzińskiego.

Dofinansowanie obejmuje działania związane z:

- a) rozbiórką pokrycia z płyt zawierających azbest,
- b) zabezpieczeniem odpadów azbestowych zgodnie z obowiązującymi przepisami,
- c) załadunkiem, transportem i składowaniem odpadów,
- d) oczyszczeniem terenu z pyłu azbestowego.

Kwota dofinansowania wynosi 20 zł/m², przy czym dla osób fizycznych i wspólnot mieszkaniowych nie może być wyższa niż 80% kosztów kwalifikowanych a także nie może przekroczyć wysokości kwoty 5.000 zł. Dla osób prawnych i przedsiębiorców wartości te nie mogą przekroczyć odpowiednio 50% i 2.000 zł.

8.2. Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach

*Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach
ul. Plebiscytowa 19, 40-035 Katowice
tel. 32 60 32 200, faks: 32 251 04 06
e-mail: biuro@wfosigw.katowice.pl
www.wfosigw.katowice.pl*

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach podpisał z Narodowym Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej umowę na wspólne dofinansowanie zadań związanych z usuwaniem azbestu i wyrobów azbestowych w województwie śląskim w latach 2011 - 2013. W 2014 r. WFOŚiGW w Katowicach przedłużył okres obowiązywania umowy udostępnienia środków, podpisanej z NFOŚiGW, umożliwiającej dofinansowanie zadań związanych z demontażem, transportem i unieszkodliwianiem wyrobów zawierających azbest, realizowanych przez jednostki

samorządu terytorialnego (JST) województwa śląskiego.

Kwota dofinansowania przedsięwzięcia, może wynosić do 100% kosztów kwalifikowanych zadania, w tym do 50% w formie dotacji ze środków udostępnionych przez NFOŚiGW i pozostałe do 50% (lecz nie mniej niż 35%) dofinansowania może pochodzić ze środków WFOŚiGW, w formie preferencyjnej pożyczki.

Beneficjentami konkursu mogą być jednostki samorządu terytorialnego, które przeprowadziły inwentaryzację wyrobów zawierających azbest i posiadają program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest. Dofinansowanie obejmuje działania związane z demontażem, zbieraniem, transportem oraz unieszkodliwieniem wyrobów zawierających azbest.

8.3. Instrumenty oferowane przez BOŚ we współpracy z Wojewódzkim Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach¹⁸

*Oddział BOŚ w Katowicach
40-085 Katowice, ul. Mickiewicza 21
tel. 32 604 51 00, faks 32 258 82 50*

BOŚ Oddział w Katowicach współpracuje z Wojewódzkim Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach w zakresie kredytowania inwestycji polegających na usuwaniu wyrobów zawierających azbest.

Zgodnie z informacją zamieszczoną na stronie internetowej BOŚ, z uwagi na fakt, iż oferta kredytowa jest zróżnicowana w zależności od województwa, w którym realizowana jest inwestycja, informacje o kredytach preferencyjnych udzielanych we współpracy z WFOŚiGW udzielane są bezpośrednio w placówkach banku i u Głównych Ekologów ds. Klientów Detalicznych oraz Głównych Ekologów ds. Klientów Korporacyjnych.

Osobą do kontaktu dla województwa śląskiego jest:
*Mieczysław Derczyński
34 377 38 45, kom. 515-111-456, mieczyslaw.derczynski@bosbank.pl
Placówka w Częstochowie
42-217 Częstochowa
al. Jana Pawła II 54*

8.4. Bank Gospodarki Żywnościowej S.A.

*Bank BGŻ S.A.
ul. Kasprzaka 10/16, 01-211 Warszawa
tel. 22 860 40 00, faks 22 860 50 00
www.bgz.pl*

¹⁸ Na podstawie oferty BOŚ Bank S.A.

Bank Gospodarki Żywnościowej (BGŻ) współpracuje z Agencją Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w zakresie udzielania kredytów preferencyjnych. Podstawą do udzielania przez ARiMR pomocy ze środków krajowych, w tym dopłat do oprocentowania kredytów, jest *rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 22 stycznia 2009 r. w sprawie realizacji niektórych zadań ARiMR* (Dz.U. Nr 22, poz. 121. z późn. zm.).

Podmiotami uprawnionymi do ubiegania się o kredyt preferencyjny są:

1. osoby fizyczne,
2. osoby prawne,
3. osoby, nie posiadające osobowości prawnej,

które rozpoczynają działalność lub prowadzą działalność w rolnictwie i przetwórstwie produktów rolnych.

Przedmiotem kredytowania w ramach linii o symbolu **nIP** zgodnie z *Warunkami i zasadami udzielania kredytów na realizację inwestycji w gospodarstwach rolnych, działach specjalnych produkcji rolnej i przetwórstwie produktów rolnych* m.in. mogą być objęte koszty rozbiórki i unieszkodliwienia materiałów szkodliwych, w tym wyrobów azbestowych, pod warunkiem realizowania inwestycji polegającej na budowie, przebudowie lub remoncie obiektów służących do prowadzenia działalności rolniczej w gospodarstwach rolnych lub działach specjalnych produkcji rolnej.

Warunki kredytowania są następujące:

1. oprocentowanie: oprocentowanie kredytów z dopłatą ARiMR nie może wynosić więcej niż 1,5 stopy redyskontowej weksli. Wysokość oprocentowania płaconego przez Kredytobiorcę we wszystkich liniach kredytowych wynosi 0,4 pełnego oprocentowania kredytu (nie mniej niż 3%). Pozostałą kwotę płaci ARiMR w postaci dopłat do oprocentowania kredytu.
2. kwota kredytu: nie może przekroczyć:
 - a. 80% wartości nakładów inwestycyjnych na gospodarstwo rolne i wynosić więcej niż 4.000.000 zł,
 - b. 70% wartości nakładów inwestycyjnych na działły specjalne produkcji rolnej i wynosić więcej 8.000.000 zł,
 - c. 70% wartości nakładów inwestycyjnych w przetwórstwie produktów rolnych i wynosić więcej niż 16.000.000 zł,
 - d. łączna kwota kredytów udzielonych jednemu podmiotowi na realizację równocześnie kilku inwestycji wymienionych w pkt a) i b) nie może przekroczyć 8.000.000 zł,
 - e. łączna kwota kredytów udzielonych jednemu podmiotowi na realizację równocześnie kilku inwestycji wymienionych w pkt a) - c) nie może przekroczyć 16.000.000 zł.
3. okres kredytowania: do 8 lat,

4. okres karencji: do 2 lat.

Przy ubieganiu się o kredyt preferencyjny należy:

1. Przedstawić plan inwestycji, zgodny ze wzorem ARiMR,
2. Złożyć w Banku BGŻ wniosek o kredyt wraz z planem inwestycji oraz stosownymi oświadczeniami zgodnymi ze wzorami ARiMR,
3. Przedstawić inne wymagane przez Bank dokumenty.

8.5. Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego

20 maja 2014 r. Zarząd Województwa Śląskiego uchwałą nr 922/337/IV/2014 przyjął dokument pn. *Projekt Szczegółowego Opisu Priorytetów Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2014-2020*.

Dokument ten stanowi uszczegółowienie zapisów RPO w zakresie m.in. katalogu beneficjentów i typów projektów, możliwych do realizacji w ramach priorytetów współfinansowanych ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego.

W ramach priorytetu inwestycyjnego 6.1 wspierane będą działania, polegające na budowie lub rozwoju lub modernizacji zakładów odzysku i unieszkodliwiania odpadów komunalnych, budowie instalacji do zagospodarowania komunalnych osadów ściekowych oraz kompleksowym unieszkodliwianiem odpadów zawierających azbest.

Do beneficjentów, którzy będą mogli ubiegać się o dofinansowanie należą:

1. Jednostki samorządu terytorialnego, ich związki i stowarzyszenia.
2. Podmioty, w których większość udziałów lub akcji posiadają jednostki samorządu terytorialnego lub ich związki i stowarzyszenia.
3. Jednostki zaliczane do sektora finansów publicznych (nie wymienione wyżej).
4. Porozumienia podmiotów wyżej wymienionych reprezentowane przez lidera.
5. Podmioty działające w oparciu o umowę/porozumienie w ramach partnerstwa publiczno – prywatnego.
6. Spółdzielnie i wspólnoty mieszkaniowe.
7. TBS.

Wsparcie będą mogły uzyskać inwestycje związane z oczyszczeniem terenu z odpadów zawierających azbest, a także usuwaniem azbestu z budynków użyteczności publicznej, wielorodzinnych budynków mieszkalnych, budownictwa jednorodzinnego wraz z zapewnieniem bezpiecznego unieszkodliwiania odpadów. W ramach projektu dopuszcza się możliwość zastąpienia unieszkodliwionych odpadów innymi materiałami niezawierającymi azbestu.

8.6. Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020

*Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa
Biuro Powiatowe w Bieruniu
Turystyczna 1, 43-155 Bieruń
tel.: 32 326 55 81, faks: 32 328 96 52
www.arimr.gov.pl
e-mail: info@arimr.gov.pl*

W dniu 15 kwietnia 2014 Rada Ministrów podjęła uchwałę w sprawie przyjęcia Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020, przedłożonego przez ministra rolnictwa i rozwoju wsi. Przyjęcie uchwały umożliwiło rozpoczęcie negocjacji z Komisją Europejską. Program ten jest kontynuacją PROW 2007-2013.

Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014 - 2020 jest podstawowym elementem II filara Wspólnej Polityki Rolnej i jest też jedną z części Umowy Partnerstwa.

W ramach PROW 2014-2020 przewidziano działanie pn. Inwestycje w środki trwałe, podzadanie 7.5.1. *Pomoc na inwestycje w gospodarstwach rolnych (Modernizacja gospodarstw rolnych)*. Zapisy dokumenty nie są aktualnie uszczegółowione, stąd też nie wiadomo, czy w ramach realizacji zadania do kosztów kwalifikowanych należy będzie demontaż i unieszkodliwienie wyrobów zawierających azbest. Kwestię tę regulować będą akty wykonawcze, przyjęte po zatwierdzeniu dokumentacji przez KE.

8.7. Struktura finansowania realizacji *Programu*

Do opracowania prognozowanej struktury finansowania *Programu* przyjęto następujące założenia:

1. Z budżetu Gminy Chełm Śląski finansowane będą akcje informacyjno-edukacyjne oraz aktualizacja bazy danych o wyrobach azbestowych.
2. Środki przewidziane w budżecie gminy w całym okresie realizacji *Programu* będą wynosiły 45.000 zł, zgodnie z założeniami *Planu Odnowy Miejscowości Chełm Śląski na lata 2014-2021*. Gmina stara się o pozyskanie środków z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2014 -2020 Zintegrowane Inwestycje Terytorialne w wys. 260 000 zł, co daje łączną kwotę 305. 000 zł.
3. Około 40% płyt azbestowo-cementowych przewidzianych do usunięcia w danym roku zostanie usunięta i unieszkodliwiona przez właścicieli obiektów z wykorzystaniem dofinansowania z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach i Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska.
4. Około 40% płyt azbestowo-cementowych przewidzianych do usunięcia w danym roku zostanie usunięta i unieszkodliwiona przez właścicieli obiektów z wykorzystaniem dofinansowania ze środków Starostwa Powiatowego w Bieruniu.

5. Około 5% płyt azbestowo-cementowych przewidzianych do usunięcia w danym roku zostanie usunięta i unieszkodliwiona przez właścicieli obiektów z wykorzystaniem preferencyjnego dofinansowania z Banku Ochrony Środowiska i Banku Gospodarki Żywnościowej.
6. Wyroby azbestowe z 1 budynku, będącego własnością Gminy Chełm Śląski, zostaną usunięte niezwłocznie.
7. Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach i Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska, a także Starostwo Powiatowe w Bieruniu w kolejnych latach będą oferowały dofinansowanie zadań, polegających na bezpiecznym usuwaniu azbestu.
8. Oferty Banku Ochrony Środowiska i Banku Gospodarki Żywnościowej w kolejnych latach będą obejmowały kredyty, z których można sfinansować zakup i montaż nowego pokrycia dachowego i wykonania termomodernizacji budynków.

Tabela nr 11 *Prognozowana struktura finansowania realizacji Programu (w zł)*

Lp.	Potencjalne źródło finansowania	Lata 2014-2019*
1	Budżet Gminy Chełm Śląski	45 000
2	Środki Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach i Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska	30 416
3	Środki Starostwa Powiatowego w Bieruniu	30 416
4	Kredyty w BOŚ i BGŻ	45 896
5	Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego na lata 2014-2020 Zintegrowane Inwestycje Terytorialne	260 000
6	Środki własne właścicieli obiektów	1 014 072
	- w tym dla obiektów, będących własnością Gminy Chełm Śląski	1 582
	Razem	1 425 800

* pod warunkiem pozyskania środków z przedstawionych w/w źródeł i zainteresowania mieszkańców gminy

9. Monitoring procesu realizacji Programu

Monitoring realizacji zadań Programu obejmuje gromadzenie i przetwarzanie informacji o usuwaniu wyrobów zawierających azbest, a w szczególności:

1. wyników przeprowadzonych inwentaryzacji wyrobów azbestowych, ich stanu technicznego i lokalizacji na terenie Gminy Chełm Śląski,
2. ilości usuniętych wyrobów i wytworzonych odpadów zawierających azbest.

Monitoring Programu prowadzony będzie z wykorzystaniem bazy danych.

Monitoring realizacji Programu pozwoli na bieżącą analizę oraz kontrolę zgodności założonego harmonogramu wykonania zadań z faktycznymi działaniami podejmowanymi przez właścicieli poszczególnych obiektów. Każda zmiana w zakresie liczby budynków pokrytych płytami azbestowo-cementowymi, ilości czy też stanu wyrobów zawierających azbest zgłoszona przez właściciela budynku czy wykorzystującego wyroby azbestowe, zostanie naniesiona w bazie danych prowadzonej w Urzędzie Gminy Chełm Śląski, co umożliwi bieżącą aktualizację bazy.

W celu efektywnego monitorowania przyjęto wskaźniki, służące ocenie wdrażania Programu usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Chełm Śląski.

Tabela nr 12 Wskaźniki oceny wdrażania Programu

Lp.	Wskaźniki oceny	Jednostka
1	Masa wyrobów zawierających azbest na 1 km ² powierzchni gminy	Mg/km ²
2	Masa unieszkodliwionych odpadów niebezpiecznych zawierających azbest	Mg/rok
3	Liczba „dzikich wysypisk” z odpadami azbestowymi	szt.

Na podstawie bazy danych o lokalizacji i powierzchni pokryć dachowych i elewacji wykonanych z płyt azbestowo-cementowych oraz proponowanych powyżej wskaźników oceny wdrażania Programu, możliwe będzie monitorowanie Programu usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Chełm Śląski, jak również realizacja zadań określonych w Programie Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032.

Dla aktualnego stanu użytkowania wyrobów zawierających azbest, stanowiącego podstawę do opracowania niniejszego Programu, wartości wskaźników monitorowania przedstawiają się następująco:

1. wskaźnik masy wyrobów zawierających azbest na 1 km² powierzchni Gminy Chełm Śląski powinien ulegać zmniejszeniu w każdym roku realizacji Programu, począwszy

od wartości bazowej wynoszącej 51 Mg/km² w 2014 r.

2. wskaźnik masy unieszkodliwionych odpadów niebezpiecznych zawierających azbest w [Mg/rok] w każdym roku realizacji poszczególnych etapów *Programu* powinien wynosić odpowiednio ok. 14 Mg/rok.
3. wskaźnik liczby „dzikich wysypisk” z odpadami azbestowymi na terenie Gminy Chełm Śląski w roku bazowym wynosi 0. Jest to szczególnie wrażliwy wskaźnik w monitorowaniu bezpiecznego usuwania wyrobów zawierających azbest. Należy zwrócić szczególną uwagę, m.in. poprzez działania informacyjno - edukacyjne, aby wyroby azbestowe po zdemontowaniu trafiły na składowisko, przyjmujące odpady azbestowe.

10. Podsumowanie

Głównym celem opracowania *Programu usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Chełm Śląski* jest zaplanowanie usunięcia wyrobów azbestowych z terenu gminy i ich bezpieczne unieszkodliwienie do końca 2019 r.

Wykorzystując wyniki spisu z natury oraz dostępne źródła danych stwierdzono, iż:

1. Na terenie wszystkich Gminy Chełm Śląski znajduje się 127 obiektów budowlanych, których pokrycia dachowe zostały wykonane z użyciem wyrobów zawierających azbest.
2. Powierzchnia dachów, o których mowa w punkcie 1, wynosi 16.838 m² (186 Mg) i są to płyty azbestowo-cementowe płaskie i faliste.
3. Stan techniczny 100% wyrobów, o których mowa w punktach 1 i 2, jest dobry.
4. W elewacjach 19 budynków zinwentaryzowano 2.181 m² (23 Mg) płyt azbestowo-cementowych płaskich i falistych.
5. Zinwentaryzowano 4 Mg wyrobów zawierających azbest i składowanych na posesjach.
6. Na terenie Gminy Chełm Śląski wykorzystywane są 42 Mg rur azbestowo-cementowych.
7. Na terenie Gminy Chełm Śląski nie ma dróg utwardzonych odpadami zawierającymi azbest.

Łącznie zostało zinwentaryzowanych 255 Mg wyrobów zawierających azbest, które zgodnie z założeniami *Planu Odnowy Miejscowości Chełm Śląski na lata 2014-2021*, przyjętego uchwałą nr XLII/256/2014 Rady Gminy Chełm Śląski z dnia 19 sierpnia 2014 r. powinny zostać usunięte z terenu Gminy do końca 2019 r.

Proces usuwania wyrobów zawierających azbest powinien być zakończony do końca 2032 r. Przyjęto harmonogram zgodny z *Programem Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032*, w podziale na zadania organizacyjne, edukacyjne, informacyjne i inwestycyjne.

Na podstawie wyników inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest stanowiących pokrycia dachowe obiektów budowlanych oraz elementy konstrukcyjne budynków przyjęto, iż w każdym roku realizacji *Programu* powinno być usuwane i unieszkodliwiane ok. 14 Mg odpadów z wyrobów zawierających azbest.

Za usunięcie wyrobów azbestowych odpowiedzialni są właściciele i użytkownicy obiektów, w których wykorzystywane są wyroby azbestowe. Mogą oni uzyskać dofinansowanie do usuwania wyrobów azbestowych, ale brak jest mechanizmów dofinansowania usuwania azbestu dla indywidualnych gospodarstw domowych w zakresie zakupu i montażu nowego pokrycia dachowego. Są to znaczące koszty, które w głównej

mierze będą ponoszone przez osoby prywatne, co w znacznym stopniu może ograniczyć tempo realizacji *Programu*.

Odpady azbestowe z terenu Gminy Chełm Śląski mogą być przyjmowane na składowisku Świętochłowicach, Jastrzębiu Zdroju i Knurowie, a także na pozostałych ogólnodostępnych składowiskach w Polsce.

Oszacowane koszty usunięcia wyrobów zawierających azbest (łącznie z zakupem i montażem nowych pokryć dachowych oraz modernizacją elewacji) wynoszą ponad 1,45 mln zł. Koszty wymiany pokryć dachowych i elewacji będą ponoszone przez właścicieli obiektów. Należy podkreślić, iż koszty usunięcia azbestu oraz zakupu i montażu nowych pokryć dachowych i termomodernizacji budynków mieszkalnych stanowią ponad 97% kosztów realizacji *Programu*. Możliwe jest również wykorzystanie źródeł zewnętrznych finansowania części działań, polegających na bezpiecznym usuwaniu wyrobów azbestowych, tj. funduszy własnych Gminy Chełm Śląski, Starostwa Powiatowego w Bieruniu, środków z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach, kredytów preferencyjnych z Krakowskiego Banku Spółdzielczego, działającego wspólnie z Bankiem Spółdzielczym w Raciborzu, Banku Ochrony Środowiska S.A i Banku Gospodarki Żywnościowej, a także Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2014-2020.

Wskazane jest podjęcie działań, mających na celu podniesienie świadomości ekologicznej mieszkańców w zakresie bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów azbestowych, zwłaszcza w trakcie akcji informacyjnych i edukacyjnych. Ważne jest dokonanie wyboru grupy docelowej ww. akcji.

Monitoring *Programu* powinien być prowadzony z wykorzystaniem dostępnych i nowych danych, zgodnie z przyjętymi wskaźnikami dla oceny wdrażania *Programu*.

11. Wykorzystane akty prawne i materiały

Akty Prawne

1. Ustawa z dnia 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest, Dz. U. z 2004 r. Nr 3, poz. 20 z późn. zm.,
2. Ustawa z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach, Dz. U. z 2013 r., poz. 21 z późn. zm.,
3. Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska, Dz. U. z 2013 r. poz. 1232 i 1238 z późn. zm.,
4. Ustawa z dnia 19 sierpnia 2011 r. o przewozie towarów niebezpiecznych, Dz. U. Nr 227, poz. 1367 z późn. zm.,
5. Rozporządzenie Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 14 października 2005 r. w sprawie zasad bezpieczeństwa i higieny pracy przy zabezpieczaniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest oraz programu szkolenia w zakresie bezpiecznego użytkowania takich wyrobów, Dz. U. Nr 216, poz. 1824,
6. Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 5 sierpnia 2010 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest, Dz. U. Nr 162, poz. 1089,
7. Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 6 czerwca 2014 r. w sprawie najwyższych dopuszczalnych stężeń i natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy, Dz.U., poz. 817,
8. Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 13 grudnia 2010 r. w sprawie wymagań w zakresie wykorzystywania wyrobów zawierających azbest oraz wykorzystywania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których były lub są wykorzystywane wyroby zawierające azbest, Dz. U. z 2011 r. Nr 8, poz.31,
9. Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004 r. w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest, Dz. U. nr 71, poz. 649,
10. Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie, Dz. U. Nr 75, poz. 690, z późn. zm.,
11. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 8 grudnia 2010 r. w sprawie wzorów dokumentów stosowanych na potrzeby ewidencji odpadów, Dz. U. Nr 249, poz. 1673,
12. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 30 kwietnia 2013 r. w sprawie składowisk odpadów, Dz. U., poz.523,
13. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 27 września 2001 r. w sprawie katalogu odpadów, Dz. U. Nr 112, poz. 1206,
14. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 23 lipca 2009 r. w sprawie sposobu przedkładania marszałkowi województwa informacji o rodzaju, ilości i miejscach występowania substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska, Dz. U. Nr 124, poz. 1033,
15. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 20 grudnia 2012 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie sposobu przedkładania marszałkowi województwa informacji o rodzaju, ilości i miejscach występowania substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska, Dz. U. z 2013 r., poz. 24,
16. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 20 grudnia 2012 r. w sprawie sposobu prowadzenia przez marszałka województwa rejestru wyrobów zawierających azbest, Dz. U. z 2013 r., poz. 25,
17. Rozporządzenia Ministra Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej z dnia 15 lutego 2012 r. w sprawie świadectwa dopuszczenia pojazdu ADR, Dz. U., poz. 192,
18. Rozporządzenia Ministra Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej z dnia 15 lutego 2012 r. w sprawie egzaminów dla kierowców przewożących towary niebezpieczne, Dz. U., poz. 304,

19. Rozporządzenie Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 13 grudnia 2013 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie świadectwa dopuszczenia pojazdu ADR, Dz. U. 2014, poz. 26
20. Oświadczenie Rządowe z dnia 23 marca 2011 r. w sprawie wejścia w życie zmian do załączników A i B Umowy europejskiej dotyczącej międzynarodowego przewozu drogowego towarów niebezpiecznych (ADR), sporządzonej w Genewie dnia 30 września 1957 r., Dz. U. Nr 110, poz. 641.

Materiały, opracowania i dokumenty

21. „Azbest. Ekspozycja zawodowa i środowiskowa.”, red. Neonila Szeszenia-Dąbrowska, Łódź, 2004,
22. „Bezpieczne postępowania z azbestem i materiałami zawierającymi azbest”, red. Jerzy Dyczek, Materiały specjalistycznego kursu szkoleniowego, AGH, Kraków, 26-27.06.2003,
23. „Zbiór przepisów i procedur dotyczących bezpiecznego postępowania z wyrobami zawierającymi azbest”, Ministerstwo Gospodarki, Warszawa, 2001,
24. Bank Danych Lokalnych, www.stat.gov.pl,
25. Baza azbestowa, www.bazaazbestowa.gov.pl,
26. Gminny plan usuwania wyrobów zawierających azbest – wzór, Ministerstwo Gospodarki, Warszawa, 2007,
27. Plan gospodarki odpadami dla województwa śląskiego 2014,
28. Program usuwania azbestu z terenu Województwa Śląskiego do roku 2032,
29. Powiatowy program usuwania azbestu z terenu powiatu bieruńsko-lędzińskiego,
30. Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032, Warszawa, 2010,
31. Strona internetowa ARiMR, www.arimr.gov.pl,
32. Strona internetowa BGŻ, www.bgz.pl,
33. Strona internetowa BOŚ, www.bosbank.pl,
34. Strona internetowa Gminy Chełm Śląski, www.chelmsl.pl,
35. Strona internetowa WFOŚiGW w Katowicach, www.wfosigw.katowice.pl.

12. Spis tabel, wykresów, map i załączników

Spis tabel

Tabela nr 1 Płyty azbestowo-cementowe stanowiące pokrycia dachowe obiektów budowlanych	23
Tabela nr 2 Płyty azbestowo-cementowe w elewacjach obiektów budowlanych	24
Tabela nr 3 Rury azbestowo-cementowe wykorzystywane w gminnej sieci wodociągowej...	24
Tabela nr 4 Wyniki inwentaryzacji dachów i elewacji obiektów budowlanych według stopni pilności usunięcia wyrobów azbestowych z terenu Gminy Chełm Śląski	33
Tabela nr 5 Struktura własnościowa obiektów, w których są wykorzystywane wyroby azbestowe	34
Tabela nr 6 Wyniki inwentaryzacji dachów i elewacji z płyt azbestowo-cementowych w podziale na ulice miejscowości Gminy Chełm Śląski	35
Tabela nr 7 Funkcje budynków z pokryciem azbestowo-cementowym	36
Tabela nr 8 Podsumowanie wyników inwentaryzacji na terenie Gminy Chełm Śląski	38
Tabela nr 9 Nakłady finansowe na usunięcie płyt azbestowo-cementowych stanowiących pokrycia dachowe obiektów budowlanych (w zł)	45
Tabela nr 10 Szacunkowe całkowite koszty realizacji Programu (w zł)	46
Tabela nr 11 Prognozowana struktura finansowania realizacji Programu (w zł)	52
Tabela nr 12 Wskaźniki oceny wdrażania Programu	53

Spis map

Mapa nr 1 Szczegółowa mapa rozmieszczenia wyrobów zawierających azbest na terenie Gminy Chełm Śląski	26
Mapa nr 2 Wyroby azbestowe w obrębach ewidencyjnych Gminy Chełm Śląski	37
Mapa nr 3 Rozmieszczenie składowisk przyjmujących odpady azbestowe w Polsce	42

Spis załączników

Załącznik 1. Wzór oznakowania instalacji lub urządzeń zawierających azbest, rur azbestowo-cementowych oraz dróg utwardzonych odpadami azbestowymi.....	61
Załącznik 2. Wzór informacji o wyrobach zawierających azbest	62
Załącznik 3. Wzór oceny stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest	63
Załącznik 4. Wzór informacji o rodzaju, ilości i miejscach występowania substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska	65
Załącznik 5. Karta ewidencji odpadu	67
Załącznik 6. Karta przekazania odpadu	68
Załącznik 7. Szczegółowe zestawienie wyników inwentaryzacji	69

Załącznik 1. Wzór oznakowania instalacji lub urządzeń zawierających azbest, rur azbestowo-cementowych oraz dróg utwardzonych odpadami azbestowymi

Pomieszczenie zawiera azbest*

* Tylko w przypadku oznakowania pomieszczenia w związku z brakiem możliwości trwałego umieszczenia oznakowania na instalacji lub urządzeniu zawierającym azbest.

Wszystkie instalacje lub urządzenia zawierające azbest oraz rury azbestowo-cementowe powinny być oznakowane w następujący sposób:

- 1) oznakowanie zgodne z podanym wzorem powinno mieć wymiary: co najmniej 5 cm wysokości (H) i 1/2H szerokości;
- 2) oznakowanie powinno składać się z:
 - a) części górnej ($h = 40\% H$) zawierającej literę "a" w białym kolorze na czarnym tle,
 - b) części dolnej ($60\% H$) zawierającej standardowy napis w białym lub czarnym kolorze na czerwonym tle; napis powinien być wyraźnie czytelny;
- 3) jeżeli wyrób zawiera krokidolit, standardowo stosowany zwrot "zawiera azbest" powinien być zastąpiony zwrotem "zawiera krokidolit/azbest niebieski".

Wzór oznakowania dróg utwardzonych odpadami zawierającymi azbest przed wejściem w życie ustawy z dnia 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest, ale niezabezpieczonych trwale przed emisją włókien azbestu

Wszystkie drogi utwardzone odpadami zawierającymi azbest przed wejściem w życie ustawy z dnia 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest, ale niezabezpieczone trwale przed emisją włókien azbestu, powinny być oznakowane w następujący sposób:

- 1) oznakowanie zgodne z podanym wzorem powinno mieć wymiary: co najmniej 30 cm wysokości (H) i 1/2H szerokości;
- 2) oznakowanie powinno składać się z:
 - a) części górnej ($h = 40\% H$) zawierającej literę "a" w białym kolorze na czarnym tle,
 - b) części dolnej ($60\% H$) zawierającej standardowy napis w białym lub czarnym kolorze na czerwonym tle; napis powinien być wyraźnie czytelny.

Załącznik 2. Wzór informacji o wyrobach zawierających azbest

INFORMACJA O WYROBACH ZAWIERAJĄCYCH AZBEST¹⁾

1. Nazwa miejsca/urządzenia/instalacji, adres²⁾:

.....

2. Wykorzystujący wyroby zawierające azbest – imię i nazwisko lub nazwa i adres:

.....

3. Rodzaj zabudowy³⁾:

4. Numer działki ewidencyjnej⁴⁾:

5. Numer obrębu ewidencyjnego⁴⁾:

6. Nazwa, rodzaj wyrobu⁵⁾:

.....

7. Ilość posiadanych wyrobów⁶⁾:

8. Stopień pilności⁷⁾:

9. Zaznaczenie miejsca występowania wyrobów⁸⁾:

a) nazwa i numer dokumentu:

b) data ostatniej aktualizacji:

10. Przewidywany termin usunięcia wyrobów:

11. Ilość usuniętych wyrobów zawierających azbest przekazanych do unieszkodliwienia⁶⁾:

.....
(podpis)

data

¹⁾ Za wyrób zawierający azbest uznaje się każdy wyrób zawierający wagowo 0,1 % lub więcej azbestu.

²⁾ Adres faktycznego miejsca występowania azbestu należy uzupełnić w następującym formacie: województwo, powiat, gmina, miejscowość, ulica, numer nieruchomości.

³⁾ Należy podać rodzaj zabudowy: budynek mieszkalny, budynek gospodarczy, budynek przemysłowy, budynek mieszkalno-gospodarczy, inny.

⁴⁾ Należy podać numer działki ewidencyjnej i numer obrębu ewidencyjnego faktycznego miejsca występowania azbestu.

⁵⁾ Przy określaniu rodzaju wyrobu zawierającego azbest należy stosować następującą klasyfikację:

- płyty azbestowo-cementowe płaskie stosowane w budownictwie,
- płyty faliste azbestowo-cementowe stosowane w budownictwie,
- rury i złącza azbestowo-cementowe,
- rury i złącza azbestowo-cementowe pozostawione w ziemi,
- izolacje natryskowe środkami zawierającymi w swoim składzie azbest,
- wyroby cierne azbestowo-kauczukowe,
- przędza specjalna, w tym włókna azbestowe obrobione,
- szczeliwa azbestowe,
- taśmy tkane i plecione, sznury i sznurki,
- wyroby azbestowo-kauczukowe, z wyjątkiem wyrobów ciernych,
- papier, tektura,
- drogi zabezpieczone (drogi utwardzone odpadami zawierającymi azbest przed wejściem w życie ustawy z dnia 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest, po trwałym zabezpieczeniu przed emisją włókien azbestu),
- drogi utwardzone odpadami zawierającymi azbest przed wejściem w życie ustawy z dnia 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest, ale niezabezpieczone trwale przed emisją włókien azbestu,
- inne wyroby zawierające azbest, oddzielnie niewymienione, w tym papier i tektura; podać jakie.

⁶⁾ Ilość wyrobów zawierających azbest należy podać w jednostkach właściwych dla danego wyrobu (kg, m², m³, m.b., km).

⁷⁾ Według „Oceny stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest” określonej w załączniku nr 1 do rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004 r. w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. Nr 71, poz. 649 oraz z 2010 r. Nr 162, poz. 1089).

⁸⁾ Nie dotyczy osób fizycznych niebędących przedsiębiorcami. Należy podać nazwę i numer dokumentu oraz datę jego ostatniej aktualizacji, w którym zostały oznaczone miejsca występowania wyrobów zawierających azbest, w szczególności planu sytuacyjnego terenu instalacji lub urządzenia zawierającego azbest, dokumentacji technicznej.

Załącznik 3. Wzór oceny stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest

OCENA stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest

Nazwa miejsca/obiektu/urządzenia budowlanego/instalacji przemysłowej:

.....

Adres miejsca/obiektu/urządzenia budowlanego/instalacji przemysłowej:

.....

Rodzaj zabudowy¹⁾:

Numer działki ewidencyjnej²⁾:

Numer obrębu ewidencyjnego²⁾:

Nazwa, rodzaj wyrobu³⁾:

Ilość wyrobów⁴⁾:

Data sporządzenia poprzedniej oceny⁵⁾:

Grupa/ nr	Rodzaj i stan wyrobu	Punkty	Ocena
I	Sposób zastosowania azbestu		
1	Powierzchnia pokryta masą natryskową z azbestem (torkret)	30	
2	Tynk zawierający azbest	30	
3	Lekkie płyty izolacyjne z azbestem (ciężar obj. < 1 000 kg/m ³)	25	
4	Pozostałe wyroby z azbestem (np. pokrycia dachowe, elewacyjne)	10	
II	Struktura powierzchni wyrobu z azbestem		
5	Duże uszkodzenia powierzchni, naruszona struktura włókien	60	
6	Niewielkie uszkodzenia powierzchni (rysy, odpryski, załamania), naruszona struktura włókien	30	
7	Ścisła struktura włókien przy braku warstwy zabezpieczającej lub jej dużych ubytkach	15	
8	Warstwa zabezpieczająca bez uszkodzeń	0	
III	Możliwość uszkodzenia powierzchni wyrobu z azbestem		
9	Wyrób jest przedmiotem jakichś prac	30	
10	Wyrób bezpośrednio dostępny (do wysokości 2 m)	15	
11	Wyrób narażony na uszkodzenia mechaniczne	10	
12	Wyrób narażony na wstrząsy i drgania lub czynniki atmosferyczne	10	
13	Wyrób nie jest narażony na wpływy zewnętrzne	0	
IV	Miejsce usytuowania wyrobu w stosunku do pomieszczeń użytkowych		
14	Bezpośrednio w pomieszczeniu	30	
15	Za zawieszonym, nieszczelnym sufitem lub innym pokryciem	25	
16	W systemie wentylacji pomieszczenia (kanały wentylacyjne)	25	
17	Na zewnątrz obiektu (np. tynk)	20	
18	Elementy obiektu (np. osłony balkonowe, filarki międzyokienne)	10	
19	Za zawieszonym szczelnym sufitem lub innym pokryciem, ponad pyłoszczelną powierzchnią lub poza szczelnym kanałem wentylacyjnym	5	
20	Bez kontaktu z pomieszczeniem (np. na dachu odizolowanym od pomieszczeń mieszkalnych)	0	

V	Wykorzystanie miejsca/obiektu/urządzenia budowlanego/instalacji przemysłowej		
21	Regularne przez dzieci, młodzież lub sportowców	40	
22	Stałe lub częste (np. zamieszkanie, miejsce pracy)	30	
23	Czasowe (np. domki rekreacyjne)	15	
24	Rzadkie (np. strychy, piwnice, komórki)	5	
25	Nie użytkowane (np. opuszczone zabudowania mieszkalne lub gospodarskie, wyłączone z użytkowania obiekty, urządzenia lub instalacje)	0	
SUMA PUNKTÓW OCENY			
STOPIEŃ PILNOŚCI			

UWAGA: W każdej z pięciu grup arkusza należy wskazać co najmniej jedną pozycję. Jeśli w grupie zostanie wskazana więcej niż jedna pozycja, sumując punkty z poszczególnych grup, należy uwzględnić tylko pozycję o najwyższej punktacji w danej grupie. Sumaryczna liczba punktów pozwala określić stopień pilności:

Stopień pilności I od 120 punktów

wymagane pilnie usunięcie (wymiana na wyrób bezazbestowy) lub zabezpieczenie

Stopień pilności II od 95 do 115 punktów

wymagana ponowna ocena w terminie do 1 roku

Stopień pilności III do 90 punktów

wymagana ponowna ocena w terminie do 5 lat

.....
Oceniający
(nazwisko i imię)

.....
Właściciel/Zarządca
(podpis)

.....
(miejscowość, data)

.....
(adres lub pieczęć z adresem)

Objaśnienia:

¹⁾ Należy podać rodzaj zabudowy: budynek mieszkalny, budynek gospodarczy, budynek przemysłowy, inny.

²⁾ Należy podać numer obrębu ewidencyjnego i numer działki ewidencyjnej faktycznego miejsca występowania azbestu.

³⁾ Przy określaniu rodzaju wyrobu zawierającego azbest należy stosować następującą klasyfikację:

- płyty azbestowo-cementowe płaskie stosowane w budownictwie,
- płyty faliste azbestowo-cementowe dla budownictwa,
- rury i złącza azbestowo-cementowe,
- izolacje natryskowe środkami zawierającymi w swoim składzie azbest,
- wyroby cierne azbestowo-kauczukowe,
- przędza specjalna, w tym włókna azbestowe obrobione,
- szczeliwa azbestowe,
- taśmy tkane i plecione, sznury i sznurki,
- wyroby azbestowo-kauczukowe, z wyjątkiem wyrobów ciernych,
- papier, tektura,
- inne wyroby zawierające azbest, oddzielnie niewymienione, w tym papier i tektura, podać jakie.

⁴⁾ Ilość wyrobów azbestowych podana w jednostkach masy (Mg) oraz w jednostkach właściwych dla danego wyrobu (m², m³, mb).

⁵⁾ Należy podać datę przeprowadzenia poprzedniej oceny; jeśli jest to pierwsza ocena, należy wpisać „pierwsza ocena”.

Załącznik 4. Wzór informacji o rodzaju, ilości i miejscach występowania substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska

Gmina:
 Powiat:
 Województwo:

Informacje za okres:
 określające stan na dzień:

Dział 1. Informacje dotyczące azbestu

Lp.	Opis pola	Informacje
Informacje ogólne		
1	Rok, którego dotyczą informacje ¹⁾	
2	Identyfikator województwa ¹⁾	
3	Identyfikator powiatu ¹⁾	
4	Identyfikator gminy ¹⁾	
5	Rodzaj gminy ^{1), 2)}	
Informacje dotyczące wyrobu zawierającego azbest		
6	Miejscowość, w której wyrób jest zlokalizowany ¹⁾	
7	Ulica ¹⁾	
8	Numer domu	
9	Numer działki ewidencyjnej ³⁾	
10	Obręb ewidencyjny ^{1), 4)}	
11	Rodzaj zabudowy ⁵⁾	
12	Nazwa miejsca lub urządzenia lub instalacji	
13	Nazwa i rodzaj wyrobu ⁶⁾	
14	Przewidywany termin usunięcia wyrobu	
15	Ilość posiadanego wyrobu ⁷⁾	
16	Ilość odpadów zawierających azbest przekazanych do unieszkodliwienia ⁸⁾	
17	Stopień pilności ⁹⁾	
18	Nazwa i numer dokumentu, na którym jest oznaczone miejsce występowania wyrobu	
19	Data ostatniej aktualizacji dokumentu	
Informacje dotyczące wprowadzania i zmian informacji		
20	Data wprowadzenia informacji	
21	Data ostatniej zmiany informacji	
22	Imię i nazwisko osoby dokonującej wpisu do rejestru	

Objaśnienia:

1) Zgodne z krajowym rejestrem urzędowym podziału terytorialnego kraju, o którym mowa w ustawie z dnia 29 czerwca 1995 r. o statystyce publicznej (Dz. U. z 2012 r. poz. 591 oraz z 2013 r. poz. 2), zwanym dalej „rejestrem TERYT”.

2) Należy podać rodzaj gminy: miejska, wiejska, miejsko-wiejska, zgodnie z rejestrem TERYT.

3) Należy podać numer działki ewidencyjnej faktycznego miejsca występowania azbestu.

4) Należy podać numer obrębu ewidencyjnego faktycznego miejsca występowania azbestu.

5) Należy podać rodzaj zabudowy: budynek mieszkalny, budynek gospodarczy, budynek przemysłowy, budynek mieszkalno-gospodarczy, inny.

6) Przy określaniu rodzaju wyrobu zawierającego azbest należy stosować następującą klasyfikację:

- płyty azbestowo-cementowe płaskie stosowane w budownictwie,
- płyty azbestowo-cementowe faliste stosowane w budownictwie,
- rury i złącza azbestowo-cementowe,
- rury i złącza azbestowo-cementowe pozostawione w ziemi,
- izolacje natryskowe wykonane środkami zawierającymi w swoim składzie azbest,
- wyroby cierne azbestowo-kauczukowe,
- przędza specjalna, w tym włókna azbestowe obrobione,
- szczeliwa azbestowe,
- taśmy tkane i plecione, sznury i sznurki,
- wyroby azbestowo-kauczukowe, z wyjątkiem wyrobów ciernych,
- papier, tektura,
- drogi zabezpieczone (drogi utwardzone odpadami zawierającymi azbest przed dniem wejścia w życie ustawy z dnia 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. z 2004 r. Nr 3, poz. 20, z późn. zm.), po

- trwałym zabezpieczeniu przed emisją włókien azbestu),
- drogi utwardzone odpadami zawierającymi azbest przed dniem wejścia w życie ustawy z dnia 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest, które nie zostały zabezpieczone trwale przed emisją włókien azbestu,
 - inne wyroby zawierające azbest, oddzielnie niewymienione, w tym papier i tektura; podać jakie.
- 7) Ilość wyrobu należy podać w jednostce właściwej dla danego wyrobu (kg, m², m³, m, km).
- 8) Ilość odpadu należy podać w jednostce właściwej dla danego odpadu (kg).
- 9) Określony na podstawie oceny stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest, o której mowa w § 4 ust. 2 rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004 r. w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. Nr 71, poz. 649, z późn. zm.).

Załącznik 5. Karta ewidencji odpadu

KARTA EWIDENCJI ODPADU¹⁾					Nr karty		Rok kalendarzowy			
Kod odpadu ²⁾										
Rodzaj odpadu ³⁾										
Procentowa zawartość PCB w odpadzie ³⁾										
Posiadacz odpadów ⁴⁾										
Adres posiadacza odpadów⁵⁾										
Województwo		Gmina		Miejscowość		Telefon służbowy		Faks służbowy		
Ulica		Nr domu		Nr lokalu		Kod pocztowy				
Miejsce prowadzenia działalności⁶⁾										
Województwo		Gmina		Miejscowość		Telefon służbowy		Faks służbowy		
Ulica		Nr domu		Nr lokalu		Kod pocztowy				
Działalność w zakresie:⁷⁾										
W ☐			Zb ☐			Od ☐				
Un ☐			Ok ☐							
Gospodarowanie odpadami										
Miesiąc	Masa wytworzonych odpadów [Mg] ^{8,9)}	Masa odebranych odpadów komunalnych [Mg] ^{8,10,11)}	Masa przyjętych odpadów [Mg] ⁸⁾	Nr karty przekazania odpadu ¹²⁾	We własnym zakresie			Odpady przekazane		imię i nazwisko osoby sporządzającej
					masa [Mg] ^{8,13)}	metoda odzysku R ¹⁴⁾	metoda unieszkodliwiania D ¹⁵⁾	masa [Mg] ⁸⁾	nr karty przekazania odpadu ¹⁶⁾	

Objaśnienia:

- 1) W przypadku wytwarzania, zbierania, odzysku i unieszkodliwiania odpadów należy sporządzać osobną kartę ewidencji odpadu dla każdego miejsca prowadzenia działalności, z wyjątkiem usług, o których mowa w art. 3 ust. 3 pkt 22 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach. W przypadku odbierania odpadów komunalnych należy sporządzić osobno kartę dla każdej gminy, z terenu której odpady komunalne są odbierane. Nie dotyczy komunalnych osadów ściekowych stosowanych w celach, o których mowa w art. 43 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach, prowadzącego zakład przetwarzania, o którym mowa w ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o zużytym sprzęcie elektrycznym i elektronicznym (Dz. U. Nr 180, poz. 1495, z późn. zm.), w zakresie odpadów powstałych w wyniku demontażu zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego, oraz prowadzącego stację demontażu i prowadzącego punkt zbierania pojazdów, o których mowa w ustawie z dnia 20 stycznia 2005 r. o recyklingu pojazdów wycofanych z eksploatacji (Dz. U. Nr 25, poz. 202, z późn. zm.), w zakresie gospodarowania pojazdami wycofanymi z eksploatacji.
- 2) Zgodnie z katalogiem odpadów stanowiącym załącznik do rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 27 września 2001 r. w sprawie katalogu odpadów (Dz. U. Nr 112, poz. 1206).
- 3) Dotyczy działalności w zakresie unieszkodliwiania PCB.
- 4) Podać imię i nazwisko lub nazwę posiadacza odpadów. W przypadku odbierania odpadów komunalnych posiadaczem obowiązującym do wypełnienia karty ewidencji odpadu jest przedsiębiorca, który uzyskał zezwolenie na prowadzenie działalności w zakresie odbierania odpadów od właścicieli nieruchomości, o którym mowa w ustawie z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. z 2005 r. Nr 236, poz. 2008, z późn. zm.), lub gminna jednostka organizacyjna, o której mowa w tej ustawie.
- 5) Podać adres zamieszkania lub siedziby posiadacza odpadów.
- 6) Podać adres miejsca prowadzenia działalności. W przypadku posiadania decyzji na prowadzenie działalności na terenie całego kraju lub na określonym obszarze należy wskazać adres siedziby lub miejsca zamieszkania posiadacza odpadów. W przypadku przedsiębiorcy, który uzyskał zezwolenie na odbieranie odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości, o którym mowa w ustawie z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, należy podać województwo i gminę.
- 7) Zaznaczyć symbolem X właściwy kwadrat: W - wytwarzanie odpadów, Zb - zbieranie odpadów, Od - odzysk, Un - unieszkodliwianie odpadów, Ok - odbieranie odpadów komunalnych.
- 8) Podać masę odpadów z dokładnością co najmniej do pierwszego miejsca po przecinku dla odpadów innych niż niebezpieczne; co najmniej do trzeciego miejsca po przecinku dla odpadów niebezpiecznych.
- 9) Nie dotyczy odpadów komunalnych.
- 10) Odpady komunalne w rozumieniu definicji zawartej w ustawie z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach.
- 11) Wypełnia przedsiębiorca, który uzyskał zezwolenie na prowadzenie działalności w zakresie odbierania odpadów od właścicieli nieruchomości, o którym mowa w ustawie z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, lub gminna jednostka organizacyjna, o której mowa w tej ustawie.
- 12) Podać nr karty przekazania, na podstawie której odpad został przyjęty. W przypadku przywozu odpadów na terytorium kraju należy wpisać "Przywóz do RP". W przypadku przyjmowania odpadów z innego miejsca prowadzenia działalności danego posiadacza odpadów należy wskazać to miejsce, podając województwo, nazwę miejscowości, ulicę, nr domu i lokalu. W przypadku przyjmowania odpadów od posiadacza zwolnionego z obowiązku prowadzenia ewidencji odpadów rubryka pozostaje niewypełniona.
- 13) Podać masę odpadów zagospodarowanych we własnym zakresie.
- 14) Symbole R określają procesy odzysku zgodnie z załącznikiem nr 5 do ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach.
- 15) Symbole D określają procesy unieszkodliwiania odpadów zgodnie z załącznikiem nr 6 do ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach.
- 16) Podać nr karty przekazania odpadu, którą został przekazany innemu posiadaczowi odpadów. W przypadku wywozu odpadów poza terytorium kraju należy wpisać "Wywóz poza RP". W przypadku przekazania odpadów osobom fizycznym lub jednostkom organizacyjnym niebędącym przedsiębiorcami do wykorzystania na własne potrzeby zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 33 ust. 3 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach należy wpisać "Przekazane os. fiz.". W przypadku przekazywania do innego miejsca prowadzenia działalności danego posiadacza odpadów należy wskazać to miejsce, podając województwo, nazwę miejscowości, ulicę, nr domu i lokalu.

Załącznik 6. Karta przekazania odpadu

KARTA PRZEKAZANIA ODPADU		Nr karty ¹⁾	Rok kalendarzowy
Posiadacz odpadów, który przekazuje odpad ^{2,3)}	Transportujący odpad ^{2,4)}	Posiadacz odpadów, który przejmie odpad ²⁾	
Adres ⁵⁾	Adres ^{5,6)}	Adres ⁵⁾	
Nr REGON ⁶⁾	Nr REGON ^{6, 7)}	Nr REGON ⁶⁾	
Miejsce przeznaczenia odpadów ⁸⁾			
Rodzaj procesu przetwarzania, któremu powinien zostać poddany odpad ⁹⁾			
Wnoszę o wydanie dokumentu potwierdzającego odzysk lub recykling ¹⁰⁾		TAK ☐	NIE ☐
Kod odpadu ¹¹⁾	Rodzaj odpadu ¹¹⁾		
Data/miesiąc ^{12,13)}	Masa przekazanych odpadów [Mg] ¹⁴⁾	Numer rejestracyjny pojazdu, przyczepy lub naczepy ^{7,15)}	
Potwierdzam przekazanie odpadu	Potwierdzam wykonanie usługi transportu ^{4,8)}	Potwierdzam przejęcie odpadu	
data, pieczęć i podpis	data, pieczęć i podpis	data, pieczęć i podpis	

Objaśnienia:

- 1) Numer jest nadawany przez posiadacza odpadów, który przekazuje odpad.
- 2) Podać imię i nazwisko lub nazwę podmiotu.
- 3) W przypadku odpadów komunalnych do wypełnienia karty przekazania odpadu jest obowiązany przedsiębiorca, który uzyskał zezwolenie na prowadzenie działalności w zakresie odbierania odpadów od właścicieli nieruchomości, o którym mowa w ustawie z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. z 2005 r. Nr 236, poz. 2008, z późn. zm.), lub gminna jednostka organizacyjna, o której mowa w tej ustawie.
- 4) Dotyczy przedsiębiorcy transportującego odpady, niebędącego posiadaczem odpadów, działającego na zlecenie innego posiadacza odpadów, który zlecił mu wykonanie usługi transportu odpadów.
- 5) Podać adres zamieszkania lub siedziby podmiotu.
- 6) O ile posiada.
- 7) W przypadku gdy odpad jest transportowany kolejno przez dwóch lub więcej prowadzących działalność w zakresie transportu odpadów, w oznaczonych rubrykach należy podać wymagane dane i podpisy wszystkich transportujących odpad z zachowaniem kolejności transportowania odpadu.
- 8) Podać adres miejsca odbioru odpadu, pod który należy dostarczyć odpad, wskazany przez posiadacza odpadu transportującemu odpady.
- 9) Dotyczy stacji demontażu w przypadku przekazywania odpadów powstałych w wyniku demontażu pojazdów wycofanych z eksploatacji. Podać symbol R lub D. Symbole R określają procesy odzysku zgodnie z załącznikiem nr 5 do ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach. Symbole D określają procesy unieszkodliwiania odpadów zgodnie z załącznikiem nr 6 do ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach.
- 10) Dotyczy dokumentów wystawianych przez prowadzących odzysk lub recykling na podstawie ustawy z dnia 11 maja 2001 r. o obowiązkach przedsiębiorców w zakresie gospodarowania niektórymi odpadami oraz o opłacie produktowej (Dz. U. z 2007 r. Nr 90, poz. 607, z późn. zm.).
- 11) Zgodnie z katalogiem odpadów stanowiącym załącznik do rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 27 września 2001 r. w sprawie katalogu odpadów (Dz. U. Nr 112, poz. 1206).
- 12) W przypadku odpadów niebezpiecznych podać datę przekazania odpadu.
- 13) Karta może być stosowana jako jednorazowa karta przekazania odpadu lub jako zbiorcza karta przekazania odpadu, obejmująca odpad danego rodzaju przekazywany łącznie w czasie jednego miesiąca kalendarzowego, za pośrednictwem tego samego transportującego odpady temu samemu posiadaczowi odpadów.
- 14) Podać masę odpadów z dokładnością co najmniej do pierwszego miejsca po przecinku dla odpadów innych niż niebezpieczne; co najmniej do trzeciego miejsca po przecinku dla odpadów niebezpiecznych.
- 15) Dotyczy odpadów niebezpiecznych.

Załącznik 7. Szczegółowe zestawienie wyników inwentaryzacji

Lp.	Miejscowość	Ulica	Nr	Nr działki ew.	Typ płyt	Stan płyt	Ilość m ²
1	Chełm Śląski	Błędów	13	AR_1.762/81	2	3	57
2	Chełm Śląski	Błędów	13	AR_1.763/81	2	3	31
3	Chełm Śląski	Błędów	17	AR_1.378/81	2	3	215
4	Chełm Śląski	Błędów	27	AR_1.569/104	2	3	19
5	Chełm Śląski	Błędów	59	AR_10.133/50	1	3	100
6	Chełm Śląski	Bukietowa	19	AR_8.1792/303	2	3	15
7	Chełm Śląski	Bukietowa	3	AR_8.1428/228	2	3	194
8	Chełm Śląski	Bukietowa	3	AR_8.232	1	3	40
9	Chełm Śląski	Bukietowa	3	AR_8.232	2	3	148
10	Chełm Śląski	Chełmska	93	AR_7.983/84	2	3	44
11	Chełm Śląski	Chełmska	159	AR_4.67	1	3	50
12	Chełm Śląski	Chełmska	162	AR_10.54/10	2	3	170
13	Chełm Śląski	Chełmska	164	AR_10.54/10	2	3	141
14	Chełm Śląski	Chełmska	166	AR_10.58/11	2	3	74
15	Chełm Śląski	Chełmska	166	AR_10.58/11	2	3	106
16	Chełm Śląski	Chełmska	168	AR_10.82/11	2	3	19
17	Chełm Śląski	Chełmska	179	AR_4.93	2	3	177
18	Chełm Śląski	Chełmska	179	AR_4.93	2	3	253
19	Chełm Śląski	Chełmska	191	AR_11.269/22	2	3	65
20	Chełm Śląski	Chełmska	191	AR_11.269/22	2	3	99
21	Chełm Śląski	Chełmska	195	AR_11.277/23	2	3	206
22	Chełm Śląski	Chełmska	197	AR_11.238/23	2	3	33
23	Chełm Śląski	Chełmska	183	AR_9.62/30	2	3	50
24	Chełm Śląski	Chełmska	183	AR_9.62/30	2	3	265
25	Chełm Śląski	Chełmska	183	AR_9.62/30	2	3	897
26	Chełm Śląski	Czerniny	4	AR_9.464/17	2	3	96
27	Chełm Śląski	Czerniny	4	AR_9.464/17	2	3	164
28	Chełm Śląski	Czerniny	12	AR_9.264/111	2	3	153
29	Chełm Śląski	Gamrot	10	AR_7.711/442	2	3	45
30	Chełm Śląski	Gamrot	10	AR_7.711/442	2	3	116
31	Chełm Śląski	Gamrot	10	AR_7.714/442	2	3	74
32	Chełm Śląski	Gamrot	18	AR_7.994/456	1	3	30
33	Chełm Śląski	Gamrot	20 a	AR_6.842/429	2	3	100
34	Chełm Śląski	Głogowa	1	AR_6.938/96	1	3	150
35	Chełm Śląski	Głogowa	12	AR_6.470/110	2	3	20
36	Chełm Śląski	Głogowa	12 b	AR_6.1019/88	2	3	51
37	Chełm Śląski	Głogowa	12 b	AR_6.1019/88	2	3	138
38	Chełm Śląski	Głogowa	12 b	AR_6.1023/88	2	3	350
39	Chełm Śląski	Głogowa	14 a	AR_6.971/114	2	3	10
40	Chełm Śląski	Górnośląska	2	AR_6.623/344	2	3	180
41	Chełm Śląski	Górnośląska	8	AR_6.219	2	3	223
42	Chełm Śląski	Górnośląska	18	AR_7.334	2	3	43
43	Chełm Śląski	Górnośląska	20	AR_7.332	2	3	20
44	Chełm Śląski	Górnośląska	22	AR_7.999/324	2	3	84
45	Chełm Śląski	Górnośląska	22	AR_7.999/324	2	3	173

Lp.	Miejscowość	Ulica	Nr	Nr działki ew.	Typ płyt	Stan płyt	Ilość m ²
46	Chełm Śląski	Górnośląska	43	AR_2.471/114	2	3	29
47	Chełm Śląski	Górnośląska	54	AR_9.23	2	3	109
48	Chełm Śląski	Górnośląska	58	AR_9.122/27	2	3	17
49	Chełm Śląski	Górnośląska	58 a	AR_9.47/30	2	3	178
50	Chełm Śląski	Górnośląska	58 a	AR_9.47/30	2	3	201
51	Chełm Śląski	Heleny Modrzejewskiej	2	AR_1.433/67	2	3	146
52	Chełm Śląski	Imielińska	189	AR_3.24	1	3	341
53	Chełm Śląski	Imielińska	208	AR_3.515/8	1	3	175
54	Chełm Śląski	Jasna	4	AR_6.783/218	2	3	201
55	Chełm Śląski	Jasna	5	AR_6.890/212	2	3	54
56	Chełm Śląski	Juliusza Kossaka	5	AR_1.698/63	1	3	100
57	Chełm Śląski	Kolonia-Leśna	13	AR_1.569/3	2	3	43
58	Chełm Śląski	Kolonia-Leśna	13	AR_1.569/3	2	3	97
59	Chełm Śląski	Ludowa	13	AR_4.420/38	2	3	165
60	Chełm Śląski	Miodowa	11	AR_2.254/63	2	3	28
61	Chełm Śląski	Miodowa	11	AR_2.255/65	2	3	15
62	Chełm Śląski	Miodowa	11	AR_2.255/65	2	3	140
63	Chełm Śląski	Odrodzenia	49	AR_8.1238/569	2	3	66
64	Chełm Śląski	Odrodzenia	49	AR_8.1238/569	2	3	171
65	Chełm Śląski	Osada	1	AR_9.133/10	2	3	89
66	Chełm Śląski	Osada	1	AR_9.133/10	2	3	140
67	Chełm Śląski	Osada	1	AR_9.133/10	2	3	143
68	Chełm Śląski	Osada	4	AR_9.151/4	2	3	64
69	Chełm Śląski	Osada	4	AR_9.151/4	2	3	79
70	Chełm Śląski	Osada	5	AR_9.154/9	2	3	71
71	Chełm Śląski	Osada	7	AR_9.153/9	2	3	136
72	Chełm Śląski	Osada	8	AR_10.110/1	2	3	107
73	Chełm Śląski	Osada	10	AR_10.26/2	2	3	164
74	Chełm Śląski	Osada	13	AR_9.140/8	2	3	62
75	Chełm Śląski	Osada	13	AR_9.140/8	2	3	66
76	Chełm Śląski	Osada	15	AR_9.98/8	2	3	44
77	Chełm Śląski	Osada	15	AR_9.98/8	2	3	200
78	Chełm Śląski	Osada	17	AR_9.175/7	2	3	33
79	Chełm Śląski	Osada	17	AR_9.175/7	2	3	55
80	Chełm Śląski	Osada	17	AR_9.176/7	2	3	11
81	Chełm Śląski	Osada	18	AR_10.120/5	2	3	54
82	Chełm Śląski	Osada	18	AR_10.120/5	2	3	143
83	Chełm Śląski	Osada	18	AR_10.120/5	2	3	250
84	Chełm Śląski	Osada	23	AR_9.197/6	2	3	64
85	Chełm Śląski	Osada	24	AR_10.90/7	2	3	187
86	Chełm Śląski	Osada	27	AR_9.72/5	2	3	51
87	Chełm Śląski	Osada	28	AR_10.127/9	2	3	76
88	Chełm Śląski	Osada	29	AR_9.179/9	2	3	147
89	Chełm Śląski	Oskara Kolberga	23	AR_1.830/28	2	3	437
90	Chełm Śląski	Oskara Kolberga	2	AR_2.1188/34	2	3	31
91	Chełm Śląski	Oskara Kolberga	13	AR_2.295/19	2	3	14
92	Chełm Śląski	Oskara Kolberga	18	AR_2.324/86	2	3	75

Lp.	Miejscowość	Ulica	Nr	Nr działki ew.	Typ płyt	Stan płyt	Ilość m ²
93	Chełm Śląski	Oskara Kolberga	18	AR_2.324/86	2	3	86
94	Chełm Śląski	Oskara Kolberga	20	AR_2.323/86	1	3	197
95	Chełm Śląski	Oskara Kolberga	21	AR_1.827/28	2	3	46
96	Chełm Śląski	Owocowa	6	AR_8.1742/257	1	3	30
97	Chełm Śląski	Podłuże	11	AR_3.411/59	2	3	41
98	Chełm Śląski	Podłuże	17	AR_3.636/65	2	3	126
99	Chełm Śląski	Podłuże	13 a	AR_3.620/53	2	3	74
100	Chełm Śląski	Podłuże	BN	AR_3.625/47	2	3	140
101	Chełm Śląski	Podłuże	BN	AR_3.816/44	2	3	100
102	Chełm Śląski	Romera	1	AR_6.747/328	2	3	19
103	Chełm Śląski	Romera	5	AR_6.865/236	2	3	111
104	Chełm Śląski	Romera	5	AR_6.865/236	1	3	156
105	Chełm Śląski	Romera	9	AR_6.751/233	2	3	14
106	Chełm Śląski	Romera	9	AR_6.751/233	2	3	28
107	Chełm Śląski	Romera	9	AR_6.751/233	2	3	55
108	Chełm Śląski	Romera	9	AR_6.751/233	2	3	96
109	Chełm Śląski	Romera	9	AR_6.751/233	2	3	215
110	Chełm Śląski	Romera	9	AR_6.751/233	2	3	305
111	Chełm Śląski	Równa	6	AR_4.440/39	1	3	150
112	Chełm Śląski	Sadowa	1	AR_4.49	2	3	30
113	Chełm Śląski	Sadowa	1	AR_4.49	2	3	70
114	Chełm Śląski	Sadowa	2	AR_4.327/39	2	3	62
115	Chełm Śląski	Sadowa	3	AR_4.426/52	1	3	50
116	Chełm Śląski	Sadowa	3	AR_4.454/52	1	3	40
117	Chełm Śląski	Stacyjna	9	AR_8.821/610	1	3	205
118	Chełm Śląski	Stacyjna	15	AR_8.1283/634	1	3	163
119	Chełm Śląski	Stacyjna	22	AR_2.1050/3	1	3	153
120	Chełm Śląski	Stacyjna	33	AR_8.1343/645	1	3	334
121	Chełm Śląski	Śląska	31	AR_8.260	1	3	182
122	Chełm Śląski	Śląska	37	AR_8.1084/255	2	3	287
123	Chełm Śląski	Śląska	37	AR_8.1084/255	2	3	362
124	Chełm Śląski	Śląska	112	AR_8.803/461	1	3	208
125	Chełm Śląski	Śląska	129	AR_8.1366/158	2	3	144
126	Chełm Śląski	Tadeusza Boya-Żeleńskiego	16	AR_1.1004/78	1	3	184
127	Chełm Śląski	Teligi	2	AR_4.538/127	2	3	20
128	Chełm Śląski	Wiosenna	48	AR_2.1303/200	1	3	60
129	Chełm Śląski	Władysława Orkana	18	AR_2.507/88	1	3	187
130	Chełm Śląski	Władysława Orkana	25 a	AR_2.974/84	1	3	150
131	Chełm Śląski	Wojciecha Bogusławskiego	15 a	AR_1.913/53	2	3	56
132	Chełm Śląski	Wojciecha Bogusławskiego	15 a	AR_1.913/53	2	3	198
133	Chełm Śląski	Wołodyjowskiego	35	AR_8.398	2	3	185
134	Chełm Śląski	Wołodyjowskiego	BN	AR_8.1582/527	2	3	410
135	Chełm Śląski	Wołodyjowskiego	3	AR_8.336	2	3	75
136	Chełm Śląski	Wołodyjowskiego	3	AR_8.336	2	3	341
137	Chełm Śląski	Zagłoby	2	AR_8.2151/381	2	3	20
138	Chełm Śląski	Zakole	4	AR_9.25	2	3	62
139	Chełm Śląski	Zakole	4	AR_9.25	2	3	219

Lp.	Miejscowość	Ulica	Nr	Nr działki ew.	Typ płyt	Stan płyt	Ilość m ²
140	Chełm Śląski	Zapłocie	1	AR_8.1991/293	2	3	233
141	Chełm Śląski	Zgody	2	AR_2.416/60	2	3	134
142	Chełm Śląski	Zgody	5	AR_2.233/64	2	3	66
143	Chełm Śląski	Zgody	5	AR_2.233/64	2	3	505
144	Chełm Śląski	Zgody	12	AR_2.538/60	1	3	20
145	Chełm Śląski	Zgody	15	AR_2.222/57	2	3	28
146	Chełm Śląski	Zgody	15	AR_2.222/57	2	3	376
147	Chełm Śląski	Zgody	15	AR_2.240/58	2	3	34
148	Chełm Śląski	Techników	28	363/37	2	3	50
148	Chełm Śląski	Błędów	47	144/66	2	3	15
150	Chełm Śląski	Chełmska	40	1446/183	1	3	100

Objaśnienia:

Rodzaj płyt: 1 - płyty azbestowo-cementowe płaskie, 2 - płyty azbestowo-cementowe faliste.

Stan płyt: 1 - wymiana lub naprawa wymagana bezzwłocznie, 2 - ponowna ocena wymagana w czasie do 1 roku, 3 - ponowna ocena w terminie do 5 lat.